

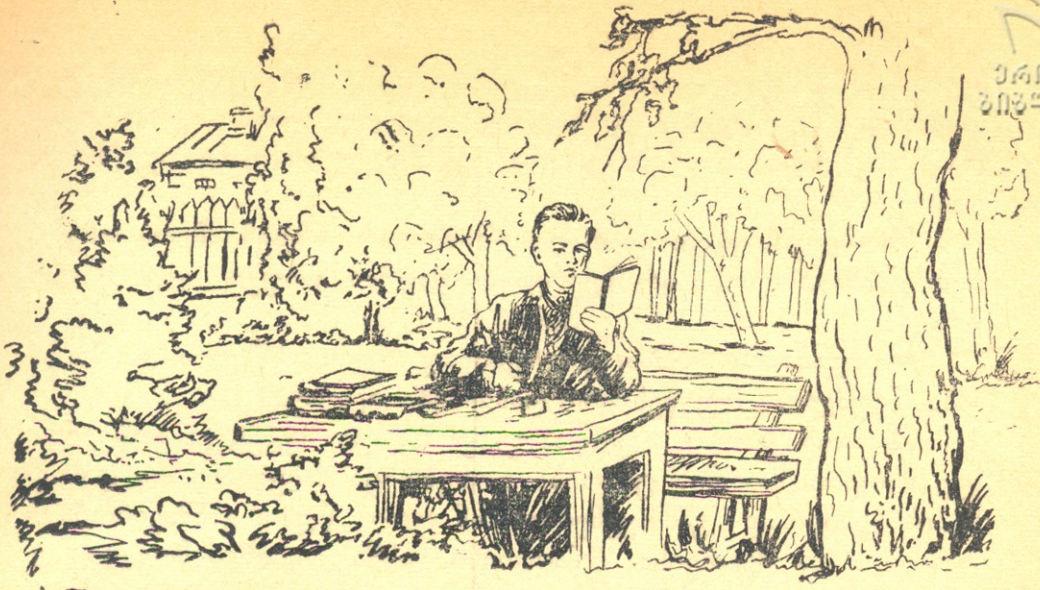
ბავშვები

140
1946

გარეკანზე ვლადიმერ ილიას-ძე ულიანოვის პორტრეტი
მოწაფეობის წლებში.
რეპროდუქცია—ა. დავიდოვას ნახატიდან.

სამი რამ

4130

ლენინმა გიმნაზია ოქროს მედალზე დაამთავრა. მას უმაღლესი ცოდნის მიღების დაუშრეტელი სურვილი ჰქონდა. მაგრამ უნივერსიტეტში არ მიიღეს, უარი უთხრეს, როგორც რევოლუციონერს.

ლენინი ვერ შეაშინა ამ მდგომარეობამ. მან მტკიცედ უთხრა თავის დედას: მე აუცილებლად დავამთავრებ უმაღლეს სასწავლებელსო, და მინისტრის სახელზე დაწერა განცხადება, რომელშიც ის, უმაღლესი სასწავლებლის მთელი კურსის ერთად ჩაბარების ნებართვას თხოულობდა.

ვლადიმერ ულიანოვის ამ განცხადებამ გააოცა მინისტრი: — როგორ დაიჭერს ის გამოცდას, მას ხომ არ უსწავლია უმაღლეს სკოლაში? დავრთავ ნებას, სულ ერთია ვერაფერს ვერ გააწყობსო.

ლენინი, მიიღო თუ არა მინისტრისაგან დასტური, მაშინვე შეუდგა შეუპოვარ მეცადინეობას. ის მთელი ღღეებით წიგნებს უჯდა; კითხულობდა, წერდა, თარგმნიდა.

გაზაფხულზე მან თავიანთი ბალის ცაცხვის ხეივანში კაბინეტი მოაწყო. მიწაში ჩადგა ხის მაგიდა და სკამი, იქვე გამართა სავარჯიშო ღერძი. ის მეცადინეობდა მკაცრი რეჟიმის განაწესით, რაც მან თვითონვე შეადგინა.

მეცადინეობას იწყებდა დილაადრიან და სრულ სიმარტოვეში შეუსვენებლად სწავლობდა სადილობამდე. ნასადილევს დასვენებისა და ბანაობის შემდეგ ის კვლავ თავის სამეცადინეობას

ბიბლიოთეკის
საგანო
დანიშნულება
1930

ნო ბაღნარს უბრუნდებოდა სამი-ოთხი საათით, ხოლო საღამოს, ტყეში სეირნობითა და მდინარეში ბანაობით გულმოჯერებული, ისევ თავის წიგნებთან იყო. მეცადინეობის შუასაათებში, როდესაც გონებრივ დაღლილობას იგრძნობდა, თავს ანებებდა წიგნებს და რამდენიმე წუთს ტანვარჯიშობას ეწეოდა.

მშობლებს უკვირდათ და ეშინოდათ, ამდენი მეცადინეობით ჯანმრთელობა არ შეერყასო. მაგრამ ჭაბუკი ლენინი ამბობდა:

— ადამიანს განსაცვიფრებლად ბევრი სწავლა და მუშაობა შეუძლია, თუ წესიერი დასვენება იცისო.

ეს რომ კარგად იცოდა ლენინმა, აკი შედეგიც ბრწყინვალე მიიღო. შრომის უნარის, გონებრივი ძალებისა და დასვენების წესიერად გამოყენებით მან ორი წლის განმავლობაში დასძლია და შეითვისა უმაღლესი სასწავლებლის მთელი კურსი; გააკეთა ის, რასაც სხვები ნორმალურად ოთხ წელიწადს უნდებოდნენ.

როცა ვლადიმერ ილიას-ძე ულიანოვმა უნივერსიტეტის ოთხი კურსის პროგრამა ერთად, ბრწყინვალედ ჩააბარა, განცვიფრებულმა პროფესორებმა ჰკითხეს: — როგორ შესძელით ასეთი დიდი სიძნელის დაძლევა უთუოდ ვინმე გეხმარებოდათო.

ლენინმა ბეჯითად უპასუხა:

— არა, მე მარტო ვმეცადინეობდი.

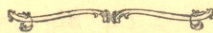
უფრო მეტად გაკვირდნენ პროფესორები და წამოიძახეს:

— ეს შეუძლებელია!

— ეს წარმოუდგენელია!

მინისტრმა კი განცვიფრებისაგან ხმა ველარ ამოიღო, მხოლოდ ხელები გაშალა. მაგრამ ეს ფაქტი იყო.

ღიახ, ნამდვილად დასძლია ეს სიძნელე ლენინმა მარტომ — სხვების დაუხმარებლად, იმიტომ რომ მას სამი აუცილებელი რამ ჰქონდა: უდიდესი ნიჭი, შეუპოვრობა მეცადინეობასა და შრომაში და დასვენების საუკეთესოდ გამოყენების უნარი.

მეტრე მსოფლიოდ კმის
 დაწყებისთანავე ამერიკა-
 ში შეიქმნა ამერიკის შე-
 უთუშული მცაფრის, კა-
 ნადისა და ცენტრალური
 ამერიკის ინდიული ცომე-
 შის შელადთა სამიქთ.

სამიქთმ დადგინა, თმის
 პერთდში ინდიულ ცომთა
 საპაციტმშლადდ აერთიანთ
 ცთჟულ ქლიურად მთჟჟ-
 შითჟ სასელმშიცთთა აბ-
 შიონის ყჟულაჟუ უჟართ
 გამთჩინილი და შრბქნი
 მსჟდართმთჟჟართი.

...და რთდჟსდ სამიქთს
 სსდმმაჟუ ერთ-ერთმა უსჟ-
 ცჟსმა წჟჟრმა მთითსთჟა
 აერთიანთ საპაციტმ მულა-
 დი, მულადთა სამიქთმ ერთ-
 სმად დასასსჟულა:

— სჯალინი!

რამდენიმე სნის შემდრჟ
 ქალაქ ნიუ-იორკში შესდ-
 გა ინდიულ ცომთა მულა-
 დუმის სამიქთს საგვიმთ
 ცერჟმთნია, სადც ამერი-
 კის წართმმადგენულს გა-
 დაყცა ინდიულ ცომთა სა-
 პაციტმ მულადის ქჟედი მართ-
 შალ სჯალინისათჟის მი-
 საართმჟჟად.

ინდიელ ტომთა საპაციტო
 ბელადის ქჟული

1946 წლის 8 მაისს მოსკოვს ჩამოვიდნენ ქალაქ ლენინგრადის ლ. მონო-
 სოვის სახელობის ფაიფურის წარმოების ქარხნის წარმომადგენელი—ქარანის
 დირექტორი ლეიბმანი, მთავარი მხატვარი სჟეტინი, მხატვარი სჯორცოვი,
 ქარხნის მუშები პოლესჩჟი, ივანოვი და სხვები.

მათ თან ჩამოიტანეს ორიგინალური სახუქარი საბჟოთა კავშირის გენე-
 რალისიმუს ამხანაგ სტალინისათჟის გამარჯვების დღის მისალოცად, მონუმენ-
 ტალური, მხატვრულად შესრულებული ფაიფურის ლარნაკი—„გამარჯვება“.

ამ უნიკალური ლარნაკის სიმაღლე 2 1/2 მეტრია. მის ერთ მხარეზე გამოხა-
 ტულია ამხანაგ სტალინის პორტრეტი, მეორე მხარეზე—გამარჯვების სალუტი
 ლენინგრადში და მოსკოვში. იქვეა მოთავსებული დიდი მხატვრული გემოვნე-
 ბით შესრულებული რამდენიმე ვიზოიდი სამამულო ომისა.

ლარნაკი გადაეცა პირადად ამხანაგ სტალინს, რისთვისაც დიდმა ბელადმა
 მათ მადლობა გადაუხადა და უსურვა შემდგომი წარმატება მუშაობაში.

ეს ლამაზი ლარნაკი დგას მოსკოვის ტრეტიაკოვის გალერეაში.

აი, ამ სურათზე, თქვენ ხედავთ ამ მონუმენტალურ ქმნილებას.

ვლადიმერ მაიაკოვსკი

თექვსმეტი წელი შესრულდა საბჭოთა ეპოქის უნიჭიერეს პოეტ ვლადიმერ ვლადიმერის-ძის მაიაკოვსკის გარდაცვალებიდან. ის 17 წლის ახალგაზრდა გამოვიდა სამწერლო ასპარეზზე და ოცი წლის მანძილზე უდიდესი ერთგულებით ემსახურებოდა რევოლუციური პოეზიის შექმნას.

ვლადიმერ ვლადიმერის-ძე მაიაკოვსკი დაიბადა 1893 წელს საქართველოს ერთ-ერთ უმწვენიერეს კუთხეში — სოფელ ბაღდათში (ახლანდელი მაიაკოვსკი), სატყეოს უფროსის ოჯახში. ბავშვობისას მაიაკოვსკი ძლიერ მხიარული და ამხანაგების მოყვარული იყო. პატარა მეგობრებთან ერთად ვლადიმერი ფეხშიშველა ხშირად დადიოდა სანადიროდ მახლობელ ტყეებში. გართობასთან ერთად პატარა ვლადიმერს თავდავიწყებამდე სუყვარა შრომა ზეპირად სწავლობდა ქართული და რუსი პოეტების ლექსებს. განსაკუთრებით მოსწონდა ქართული ზღაპრები. ჯერ კიდევ ბავშვმა ზეპირად იცოდა თქმულება ამირანზე. მისთვის ამირანი წარმოადგენდა მუდმივი ოცნების გმირს. ამირანის ვაჟკაცობა ყრმა მაიაკოვსკის აქეზებდა დიდი საქმეების შესრულებისათვის.

10 წლის თუ იქნებოდა ვლადიმერი მაშინ, — გადმოგვცემს მაიაკოვსკის და, — მახსოვს ერთხელ მეზობლის ბავშვები შეჰყარა ერთად. მამის მიერ გაკეთებული ხის თოფები დაურიგა მათ და დედას სთხოვა გაეშვა მცირე ხნით კავკასიონის მთებში. დედას ერთ და იმავე დროს შეეშინდა და გაუკვირდა კიდევაც ვლადიმერის მოქმედება, ჰკითხა: თუ რატომ უნდა წასულიყო მთებში. ვლადიმერმა სწრაფად უპასუხა: „ამირანი უნდა გავათავისუფლოთ“. დედა უხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდა. იცოდა, რომ ვლადიმერი რასაც იტყოდა შესრულდებოდა კიდევაც. ბავშვი უცდიდა დედის პასუხს. ბოლოს, მახსოვს, დედამ უპასუხა: „ამირანი უკვე ხალხმა გაათავისუფლა და რევოლუცია მან დაიწყო“. არ ვიცი დაიჯერა თუ არა ვლადიმერმა დე-

დის ნათქვამი მაშინ, მაგრამ შემდგომ წლებში „ამირანი და რევოლუცია“ მისთვის ერთიმეორის სინონიმი იყო.

ქუთაისის გიმნაზიაში ყოფნის დროს 1905 წელს ვლადიმერ მაიაკოვსკიმ მოწაფეთა გაფიცვაში მიიღო მონაწილეობა. გაფიცვა მიმართული იყო მეფის რეჟიმის წინააღმდეგ. 1906 წელს გარდაცვალა ვლადიმერის მამა და ოჯახი სრულიად უმწეოდ დარჩა. მამის სიკვდილის შემდეგ მაიაკოვსკის ოჯახი მუდმივ საცხოვრებლად გადადის მოსკოვში. ვლადიმერი მოსკოვში შედის მეხუთე გიმნაზიის მეორე კლასში.

1912 წელს ბურლუკთან, ხლებნიკოვთან და სხვებთან ერთად ვლადიმერ მაიაკოვსკიმ გამოაქვეყნა რუსი ფუტურისტების პირველი მანიფესტი. შემდეგ ამ ამხანაგების ჯგუფმა დაიწყო მოგზაურობა მთელ რუსეთში; გამოდიოდა სადამოებზე ლექსებით და კითხულობდა ლექციებს. 1915 წელს მაიაკოვსკი ჯარში გაიწვიეს. შტაბში მუშაობდა მხსნავად. ის მეფის თვითმყრობელობის დამხობას და თებერვლის რევოლუციას აღფრთოვანებით შეხვდა. თებერვლის რევოლუციაზე ბოლოს პოეტს გული გაუტყდა; მან შეიგნო, რომ ეს არ იყო ჭეშმარიტი გზა დიდი რუსი ხალხისა.

ვლადიმერ მაიაკოვსკიმ ოქტომბრის დიდ რევოლუციაში დაინახა ეს დიდი გზა და აქტიურად დადგა რევოლუციის საფუძვალზე. ერთ-ერთი ყველაზე უფრო პრობლემარული და საყვარელი პოეტი იყო წითელი გვარდიისა და წითელი არმიის რიგებში მებრძოლთა შორის. სამოქალაქო ომის დამთავრების შემდეგ ვლადიმერ მაიაკოვსკი მთელი შეგნებით შეუდგა ახალ, საბჭოთა პოეზიის შექმნას; ეს მისია მან ღირსეულად შეასრულა.

ვლადიმერ მაიაკოვსკის პოეტური შემოქმედება ღირსეულად დააფასა საბჭოთა ხელისუფლებამ და მისი მოღვაწეობის 20 წლისთავზე მიანიჭა რესპუბლიკის სახალხო პოეტის სახელწოდება.

ამ ზეიმში რამდენიმე ათასმა ბავშვმა და, მაშინ მოსკოვში მყოფმა, ყველა საბავშვო მწერალმა მიიღო მონაწილეობა. ის ზეიმი კინოფილმადაც გადაიღეს და ფილმს „წიგნის დღე“ უწოდეს. მოსკოვის საბავშვო წიგნის დღესასწაულს ვლადიმერ ვლადიმერისკი მანიაკოვსკიც ესწრებოდა, და არა მარტო ესწრებოდა, შეიძლება ითქვას, ყველა იმ მყოფ მწერალს აჯობა აქტივობასა და მხიარულებათში.

ვლადიმერ მანიაკოვსკი კინოაპარატის წინ ისე თავისუფლად მოძრაობდა რომ ამგობდნენ ნამდვილ კინომსახიობსაც გაუჭირდებოდა ამიტომ ფილმის უმკაველეს კადრებში, სწორედ, მანიაკოვსკი ჩნდებოდა თავის პატარა მემკობრებს შორის. სამწუხაროდ, ეს კინოსურათი დაკარგულია. დარჩენილა, მხოლოდ ორიოდე კადრი ამ ფილმისა.

ამ დაბეჭდილია ერთი კადრთაგანი კინოსურათიდან „წიგნის დღე“.

ვლადიმერ მანიაკოვსკი ეცნობა თავის პატარა მკითხველს—რიგა სემენოვას. გოგონას ხელში უჭირავს თავისი საყვარელი წიგნი—ვლადიმერ მანიაკოვსკის „ცხენი—ცეცხლი“ („Конь-Огонь“).

ვლადიმერ მანიაკოვსკი

რა არის კარგი და რა არის ცუდი

მამილოსთან მივიდა ბიჭი ერთი ციდა, ჰკითხა

—რაა კარგი და რა არის ცუდი?

— რა მაქვს დასამალი, მომისმინე ბალოო,— და პასუხი მამის მიინდა წიგნშიც ნაზოთ.

თუ დაუშენს სეტყვა, სახურავს ჰგლეჯს ქარი, სასიეროდ ეს ხომ ძლიერ ცუდი არის.

თუ გადიღებს წვიმა და მზე შემოგვცინებს—რა სჯობია იმას, მოგვწონს დიდს და მცირეს.

თუ შვილი გყავს ჭუჭყში მუდამ ამოსერილი, არის ძლიერ ცუდი ამიტანა შვილი.

თუ სააონი უყვარს და კბილების ფხენილი, ის იქნება კარგი და ძვირფასი შვილი.

თუ სცემს პაწა ბალებს უშნოდ მოჩუბარი—წიგნშიც არა ვნახო მე ეს ბიჭი ბარემ,

ვინც იძახის—მცირეს და სუსტს ხელს ნუ ახლებ! ის კარგია, უყვართ დიდებსა და ბალებს.

თუ დახეი ხშირად წიგნები და ბურთი, ხომ იტყვიან ასე — ბიჭიაო ცუდი.

თუ ბავშვს უყვარს შრომა, წიგნსაც ფურცლავს თითით,—წიგნშიც წაიკითხონ მისი მაგალითი.

თუ გაექცა ყვავებს და ცრემლებმა სძლიეს, ის ხომ მშიშარაა და ცუდია ძლიერ.

არ შეუდრკეს არვის ბიჭი ცეროდენა,— ჩვენ მამაცი გვიყვარს, გმირი გვინდა ჩვენა.

ვინც კი ჭუჭყში ძვრება და დაისვრის ხალათს, უწოდებენ იმას ბინძურს და უქნარას.

ვინც სწმენდს ფეხსაცმელებს ხრუნავს დიდი როგორც, კარგი არის სრულიად ბიჭია თუ გოგო.

დაიხსომეთ ყველამ, ყველას გითხრათ უნდა—ბავშვობაში ცუდი გაიზრდება ცუდად.

ციდა ბიჭი მამის სიტყვამ გაახარა, —კარგი მინდა,

ცუდი არ ვიქნები, არა.

თარგ. თეიმურაზ ჯანგულაშვილი

„ავლაბრის სტამბის დარბევა“ — მხატვარ ივ. ვეფხვაძის სურათის ფოტორეპროდუქცია.

ს ა ი დ უ მ ლ ო

კაცი დგას ჭასთან და გაფაციცებით ჩას-
ცქერის მის ფსკერს. მან ცეცხლი მოუვიდა
ქალაღის ნაფლეთს და ჭაში ჩაუშვა. ალ-
ძოდებული ქალაღი იწვის ნელნელა და
ნელნელავე ეშვება დაბლა. ჟანდარმი გაუ-
მადარი სიხარბით ჭაში იცქირება, ცეცხლ-
წაქიდებული ქალაღი კი... აი,

საცაა, უნდა დაიწვას, დაიფერფლოს და
ამით გათავდეს მტრის მოლოდინი—ხარბი
და გველური, მაგრამ... თითქოს სასწაული
მოხდა, ქალაღმა მიმართულება შეცვალა,
ნაცვლად ძირს დაშვებისა, განზე შეუხვია
და გაუჩინარდა.

ჟანდარმს სახე გაუბრწყინდა, თითქოს
იპოვა, რასაც ეძებდა. ბრძანება გასცა: გა-
უჩინარებული ქალაღის გზას გაპყოლოდა
მეხანძრე. ის უარზე იდგა, მაინც აიძულეს,
ჭაში ჩაუშვეს, და იმ აღვილას, სადაც ალ-
ძოდებული ქალაღი გაუჩინარდა, მეხანძ-
რეს დაუხვდა გზა გვირაბისკენ. გულის
ფანცქალით გაპყვა ამ საიდუმლო გზას,
რომელმაც მალე იგი სტამბაში მიიყვანა.

სიხარულით ცას დაეწია ჟანდარმერია.
ამოქმედდნენ მეფის ერთგულნი და რამდე-

ნიმე ხანში: საბარგულზე იდო საბეჭდი მან-
ქანა, ლითონის ასოებით სავსე ყუთები.
ეზოში უწესრიგოდ გაფანტულიყო „ბრძო-
ლის“ ფურცლები. ფურცლები, ესო-
დენ საიდუმლოდ და თავგანწირვით ქვეყ-
ნელში დაბეჭდილი, რომელთაც დედაძიწა-
ზე ამოჭკონდათ სიტყვა მართალი და საქმე
გძირული.

სახლს ჟანდარმები სჩხრეკენ, ეზოს კაზა-
კები ბარვენ და გამწარებით ეძებენ მიწის
გულში ფეთქებად ნივთიერებას. სულ გა-
დაბარეს და გადათხარეს ეზო. ათი საათის
განმავლობაში შეუჩერებლად ჰქექდნენ იქა-
ურობას, მაგრამ ერთი ყუმბარაც ვერსად
იპოვეს.

ცეცხლის ალა მისცეს სახლი, დაინთო კო-
კონი. დაიფერფლა სტამბის შენობა.

ეს მწარე სინამდვილე მხატვარს ტილოზე
გადაუტანია, უხვი ფერებით აუმეტყველებია
ყოველი მომენტი სტამბის დარბევის, აოხ-
რების, აფეთქების. სურათზე წარწერაა:
ავლაბრის არაღეგალური სტამბა რუსე-

თის სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის კავკასიის კავშირის კომიტეტისა, რომელსაც მეთაურობდა ამხანაგი სტალინი, მოწყობილ იქნა და მუშაობდა 1904 წლიდან 1906 წლამდე. სტამბაში იბეჭდებოდა **ლენინისა** და **სტალინის** ცალკეული ნაწარმოებები და კავკასიის კავშირის კომიტეტის სხვა გამოცემები. გაზეთი „პროლეტარიატის ბრძოლა“, „პროლეტარიატის ბრძოლის ფურცელი“, ბროშურები, პროკლამაციები, მოწოდებები. ამავე შენობაში კეთდებოდა ასაფეთქებელი ყუმბარები.

1906 წლის 28 აპრილს ყანდარმერიაში ავანო ავლაბრის არალეგალურ სტამბას და დაარბია. მეფის გამხეცველმა მსახურებმა სახლი გადაწვეს, ჭები დაანგრიეს, ხოლო სტამბის შენობა ააფეთქეს.

იწვოდა სტამბა, ცეცხლის ალი ცასა სწვდებოდა. ძველი თბილისის მიდამოებს ფერფლი ჰფარავდა; მტკვარი კლდოვან ნაპირებს გახელებული ტალღებით რეცხდა; მეტეხი მუდამ გულჩათხრობილი და თან მღელვარე ამ საშინელებას რკინის ურდულებიდან მრისხანედ უცქეროდა, მუშათა კლასი შურისძიების დღეს ელოდა.

ვინ მოსთვლის, რამდენჯერ შეუკრთია სტამბის მუშები ზარის ხმას, მიცემულს ნი-

შნად იმისა, რომ მტერი გამოჩნდა, მუშაობა უნდა შესწყვიტონ, მანქანები დაიდუმონ. და მაშინ სიჩუმე მოიცავდა სტამბის მუშებს. გავიღოდა ხანი და... კვლავ გაჩნდა ზარის წკრიალი, ეგ ნიშანი იმისა, რომ მტერმა ბრძალ ჩაიარა, საფრთხე აცდენილია, შეიძლება მუშაობა დაიწყონ კვლავ.

ასე ფარულად, მიწაში მოწყობილ სტამბაში, გასაოცარი თავგანწირვით კეთდებოდა დიდი საქმე მუშათა განთავისუფლებისა, მაგრამ... ჯალათმა ვერ მოისვენა, მტერმა გასცა საიდუმლოება, გააფთრებული ჟანდარმერია თავს დაესხა არალეგალურ სტამბას და ააფეთქა.

თუ ახლა ესტუმრებით ძველი თბილისის იმ მიდამოს, სადაც 40 წლის წინათ არალეგალური სტამბა არსებობდა, თქვენ დაგხვდებათ სახლიც, სტამბაც და უცნაური საიდუმლო ჭაც.

ავლაბრის არალეგალური ბოლშევიკური სტამბა თავისი პირვანდელი სახითაა რესტავრირებული კულტურის დიდი მოამაგის ლავრენტი პავლეს-ძე ბერიას ხელმძღვანელობით.

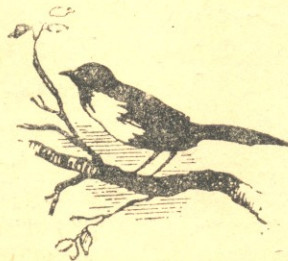
მერი ალაშია

გიორგი კაჭანიძე

ფ რ თ ა გ ა შ ა დ ე

მერცხალივით იჭიკჭიკე,
 იბეჯითე, არ მოცდე!
 შენი ქვეყნის გასახარად
 ცოდნით შესვდი გამოცდებს.
 გკონდეს წიგნის სიუვარული,
 გკონდეს სწავლის ხალისი;
 ცოდნის ძმებნელს გამოაჩენს
 ბეჯითობა თავისი.

დედის გულის ვარდი იუაგ,
 მძმის—თვალის სინათლე!
 შენი კარგი მამულისთვის
 გპირის ძალა ინატრე.
 თვალციმციმაგ, გაქვს საუკლეად
 გსა ფართო და ნათელი;
 ფრთა გაშალე, გაიხარდე
 სასახელო ქართველი.

ტყისმცველის ვაჟი

ღამით სოფელში გერმანელები მოვიდნენ. დილით კუტი პროხორი, რამდენიმე მოხუცი და ძუძუთა ბავშვებიანი ორიოდ დედაკაცი თუ შეგხვდებოდათ, თორემ სოფელში ძეზორციელი არ დაჩენილა. სამხრობა იქნებოდა, მაგრამ სახლებიდან კაცი არ გამოდიოდა. ბოლოს ქერა ხმელ-ხმელი გერმანელი ოფიცერი გაბრაზდა და ბრძახა, სოფლის ძოვანზე გამოეყვანათ ყველა. გერმანელი ჯარისკაცები დაეხეტებოდნენ სახლებში და ძალით ერეკებოდნენ ხალხს. როცა მცხოვრებნი შეგროვდნენ, ოფიცერი კვლავ აყვირდა:

— სად არიან სხვები?! სოფელში მარტო დავრღოშოლები, მოხუცები და ბავშვები ცხოვრობენ, თუ ეს რას ნიშნავს? სად გადაიკარგნენ მამაკაცები?

ყველა სდუმდა. კუტმა პროხორმა სცადა რაღაც ეთქვა, მაგრამ ვერ მოახერხა. ოფიცერი არ ისვენებდა, იგინებოდა, იმუქრებოდა და თვალებს ბნელიანივით აბრიალებდა.

მეტყევე ათანასეს უმცროსმა ვაჟმა გრიგოლმა ყველაფერი იცოდა. სოფელში ბევრი კარგი ვაჟკაცი იყო, და საითაოდ ჩამოგივლიდათ თუნდაც ყოველ მათგანს. მონადირე გარდიუკს, აბა, ვინ შეედრებოდა ვაჟკაცობაში, ანდა ხმელიოვს, სოფლის აღმასკომის თავმჯდომარეს, ხიდეგ მჭედელ პეტრეს, განთქმულ მოკრივესა და მეგარმონეს, გოგოები რომ სიყვარულით „სულიკო პეტრეს“ ეძახდნენ. ეჰ, ყველანი წავიდნენ და გრიგოლს გული დაწყდა, თან რომ არ წაიყვანეს იგი. მამამ გაჯავრებით მოკლედ მოუჭრა:

— დედასთან იყავი, მარტოა საწყალი ქალი და შეშინდება! რა გაეწყობოდა. თორემ გრიგოლმა ყველაზე უკეთ იცოდა ამ არყის ხეებით დაბურული ტყის თვითნული ბილიკი, სად, რომელ ხეზე რა ჩიტს ჰქონდა ბუდე, ან ბექობთან რომელ

ხვრელში იმალებოდა მჩხავანა ტურა თუ კუდბათქუნა მელია. ამიტომ იყო მას „ემშაკის ფეხა“ შეარქვა გეოგრაფიის მასწავლებელმა.

გრიგოლმა კარგად იცოდა, მთელი სოფელი პარტიზანულ რაზმში ჩაეწერა. ხვალ-ზეგ, როცა გერმანელები სოფელში თავს მოიყრიდნენ, ბაბუა პახომი ეკლესიის ზარების რეკვას ატეხდა, რაც იმის ნიშანი იქნებოდა, რომ პარტიზანებს შეეძლოთ მოქმედების დაწყება. ამიტომ გრიგოლი წყნარად იდგა თავისთვის. გერმანელი კი ისევ ბრაზობდა.

ბოლოს თვით ოფიცერმა ამოიჩინა ხალხიდან აღმასკომის თავმჯდომარის ხმელიოვის მეუღლე ტატიანა, მაღალ-მაღალი, მოსული, სანდომიანი ქალი, მისი უმცროსი ბიჭიკო სტეფანე, გრიგოლის განუყრელი მეგობარი, ბაბუა პახომი და კოლმეურნეობის თავმჯდომარის გავრილას მამა.

ჯგუფი წინ გაირეკეს. წასვლის დროს ოფიცერმა შეამჩნია პატარა ბიჭი კუტ პროხორს ეჩურჩულებოდა და ხელს ოფიცრისაკენ იშვერდა. გერმანელი მოტრიალდა, ბიჭს ხელი წაავლო საყელოში და ჰკითხა:

— შენ ვინ ხარ?

— გრიგოლ სოლოვიოვი.

— ვისი შვილი ხარ?

— ტყის მცველის, ათანასე სოლოვიოვისა!

— სად არის მამაშენი?

— მე საიდან ვიცი, ალბათ ტყეშია.

გერმანელმა ხელი ჰკრა. გრიგოლიც დაპატიმრებულთა ჯგუფს შეუერთეს. ხალხი დაიშალა. ხვალ დილით პატიმრები დასჯებოდნენ, თუ ოფიცერს პარტიზანთა ადგილსამყოფელს არ შეატყობინებდნენ. შემდეგ ყველას ხელები გაუჭრეს და მცველების ზედამხედველობით წინ გაირეკეს.

დილადრიან, როცა ჯერ კიდევ ფოთ-
ლებზე ნამი ბრწყინავდა, გერმანელებმა
ხალხს თავი მოუყარეს სოფლის საბჭოს
მოედანზე. რომელიღაც მოხუცი ღვარძლი-
ანად იგონებდა და სწყევლიდა სოფელში
მათი მოსვლის წუთს. გულის გამწვრილებ-
დად ღნაოდა ძუძუთა ბავშვი. ქალები თავისას
არ იშლიდნენ და მალულად რაღაცა-
ზე დავობდნენ.

გრიგოლის დედა მარიამი, ძუძუთა ბავ-
შვით განზე იდგა. ფერი წასვლოდა, ხმას
არ იღებდა. წუხელ, შუალამე რომ გადავი-
და, უკანა კარით მალულად შემოვიდა
სახლში ათანასე, ქმრის დანახვამ ქალი გა-
ახარა. იმედი მიეცა. მაგრამ შვილის ბედი
ძლიერ აწუხებდა. ქმარი სულ გამოცვლი-
ლიყო ამ ორ დღეში. წვერი წამოზრდოდა,
რაც უფრო ვაჟაკურ იერს აძლევდა მას.
თავით ფეხამდე იარაღში იჯდა. როცა შვი-
ლის ამბავი უამბო ქმარს, მარიამი აღელ-
და და უნებლიეთ ატირდა.

— ნუ სტირი! გერმანელები ვერსად წაგვი-
ვლენ, თვით ჯოჯოხეთშიც რომ სცადონ
დამალვა, იქაც მივაკვლევთ, გამხნევი, —
მიუალერსა ათანასემ ცოლს, იმედი მისცა
და აღუთქვა, მალე მოვალთ და სოფელს
გერმანელებისაგან გადავარჩენთო. როცა
ტყის მცველი ცოლს გამოემშვიდობა და
წავიდა, მარიამი კვლავ სევდამ შეიპყრო.
მხოლოდ გარიჟრაჟზე ჩაეძინა და მაშინაც
ისეთი საშინელი სიზმარი ნახა, რომ გიჟი-
ვით ზეზე წამოვარდა. ოფლში გაწურული-
ყო, სულერთიანად ცახცახებდა. ვითომ
სადღაც ტრიალ მინდორზე იყო. შუა მინ-
დორში კენტად უხარმავარი არყის ხე იდ-
გა. ზევით, სულ ზევით პატარა ტოტზე
თავისი გრიგოლი შეამჩნია, ხელს იშვერდა.
რაღაცას ჰყვიროდა რაც ძალი და ღონე
ჰქონდა. ამ დროს გერმანელები მოვიდნენ
და გრიგოლს ესროლეს. დედამ დაინახა,
თუ როგორ გადმოვარდა მისი ბიჭიკო მალ-
დიდან და ძირს დაეწარცხა.

სიზმრის გახსენებაზე ქალი ცახცახმა აი-
ტანა. სოფელში ჩურჩულებდნენ: ყველა
დასჯიან, განურჩევლად დიდისა და პა-
ტარისაო. შველა ერთგან იყო: უნდა ეც-
ნობებიან პარტიზანული რაზმისათვის. მაგ-
რამ ტყე ხშირი და გაუვალი იყო. მარიამმა
არ ეცოდა ქმრის ადგილსამყოფელი. თუმ-
ცა მისი შეუღლე ტყის მცველი იყო, მაგრამ
თვითონ ერთხელაც არ ყოფილა ტყის სი-
ღრმეში, საშინელი მშობარა იყო. დამით
ტურების გაბმულ ჩხაველს რომ გაიგონებ-
და, შიშით კანკალს მოჰყვებოდა. ხოლო
ზამთარში ტყეში მშვიერი მგლების ყმუი-
ლის გაგონება შიშის ზარსა ჰგვრიდა. ახ-

ლა თავისთავს სტუქსავდა: რატომ წუხელ
არ ვუთხარი ქმარს, რომ წინასწარ გაეფო-
თხილებინა მთელი რაზმი, ქალები მატყუ-
ციბივით ფრონტზე იბრძვიან, მეტი უნდა
რომ შევხვდი, მხოლოდ გული ამიჩუყდა
და ვერც კი გავაფრთხილეო.

კოლმეურნეობის დიდი გომურიდან გა-
მოიყვანა შეპყრობილი. ყველას ხელები
გაქრული ჰქონდათ ზურგს უკან. დინჯად
მოდიოდა ბაბუა პახომი. ამაყად მობიჯებ-
და ტატინა. სტეფანე ნუკრივით უკან მოს-
დევდა დედას. გრიგოლი სულ ბოლოს მო-
დიოდა, თავი მალა აეწია, ხალხში დედას
ეძებდა. როცა მარიამმა დაინახა, გული აუ-
კანკალდა, თვალთ დაუბნელდა. შვილმა თავი
გაიქნია, დედას გაუტინა და თითქო ანი-
შნა, არაფერიო.

საბჭოს შენობის აივანზე ავიდა გერმანე-
ლი ოფიცერი. ხალხს გადახედა. ყველა გა-
ჩუმდა.

— ბებრო, სად არიან პარტიზანები!

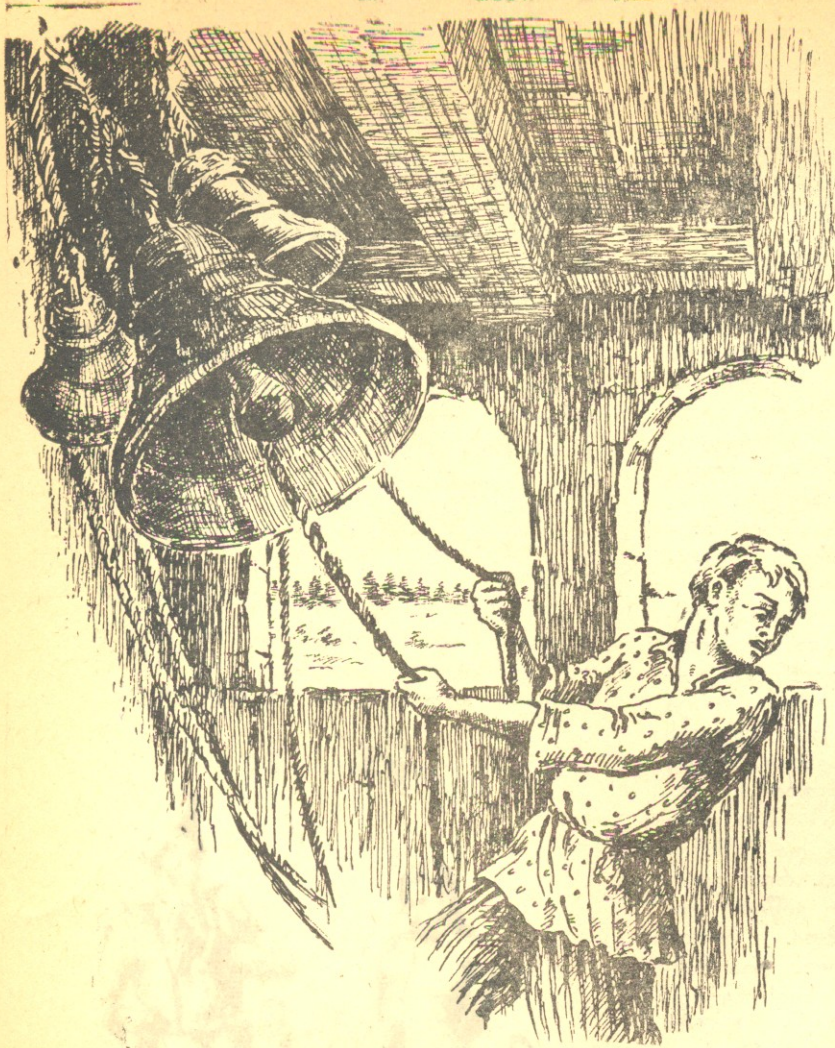
უყვირა მან ბაბუა პახომს. მოხუცი სდუმ-
და. გერმანელი გაბრაზდა, აივანზე ჩქარი
ნაბიჯით დადიოდა და ილანძლებოდა.

ტატინამ წინ წამოიწია... და ხედ სახეში მიაფრთხა

— კარგი, ასე იყოს, ეშმაკის კერძო! რო-
ცა პაპაშენს ეახლები, იქ მას მაინც მოახსენ-
ე, — ოფიცერმა სცადა გახუმრება. შემ-
დეგ ტატინას მიმართა:

— დედაკაცო, სად არის შენი ქმარი?!

— წაიყვანეთ! დე
 ნუ იტყვიან... ისეც
 თქვენი სიჯიუტე... მსგავსი
 დევ ტანმორჩილი...
 რეიტორს მიმართა, —
 ჰანს, პირდაპირ მდინა-
 რის ვალმა, ხიდქვემოთ..
 წინ გაიყოლიეს პა-
 ტიმარნი. ხალხი უკან
 გაჰყვა.

მდინარეზე ნისლი
 იწვა, აღრე იყო, ჯერ
 კიდევ ეძინა გერმანელ-
 თა შტაბს.

მარიამი ხმამალა
 სტიროდა, ბავშვი მე-
 ზობლის ქალისათვის
 გადაეცა, თვითონ კა-
 ბადაკარწახებული მირ-
 ბოდა და გზადაგზა გერ-
 მანელს ეხვეწებოდა,
 ეპატიებია და აიეთა-
 ვისუფლებია დაპატიმ-
 რებულნი.

გერმანელი ყურს არ
 უგდებდა, თავი მალა
 აელო და ნერვიულად
 უსტვენდა.

სოფლის ეკლესიის
 აღმართს რომ მიუახ-
 ლოვდნენ, გრიგოლმა
 რალაც უთხრა მის გვერ-
 დით ახლო მიმავალ
 ეფრეიტორს, მან

— არ ვიცი!
 ოფიცერი აივნიდან ჩამოვიდა, ტატიანას
 მივარდა; მხარში ხელი სტაცა და მაგრა
 გაჰყრა გვერდში.

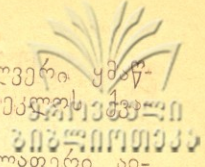
— სთქვი-მეთქი, ალქაჯო!
 ტატიანა აიძროზა. სასტიკი გულისა იყო
 კაზაკი ქალი, მამაკაცივით ღონიერი. ერთ-
 ხელ უქნარა ევტოხი გავრილოვი დაიდრინა
 კოლმეფურნეობიდან. ამის შემდეგ ქალებს
 ტატიანას გმირობა სალაპარაკოდ ჰქონდათ.

— სთქვი... ამოიღგი. ენა! — გაიმეორა
 ოფიცერი.

ტატიანა წინ წამოიწია, თავი მალა აილო,
 ოფიცერს მიუახლოვდა. თვალებში ჩა-
 ხედა და ზედ სახეში მიაფურთხა.

— ეშმაკის კერძი...
 იგაჭარხლებულმა გერმანელმა ცხვირსახო-
 ტი ამოიღო და სახე მოიწმინდა.

გაიცინა, ბავშვს ახედ-დახელა, მერე ოფიცერს წამოეწია.

— ბატონო ოფიცერო, ეს ბავშვი გთხოვთ ნებადართოთ სიკვდილის წინ ილოცოს... ოფიცერმა გამომცდელი თვალი შეავლო ბიჭს, სახე შეეკუმუნა, მაგრამ, თითქო რაღაც მოაგონაო, მსწრაფლ დასძინა:

— ძაღლის ლეკვი... ჯანდაბას მაგის თავი, ილოცოს... ხელები შეუხსენი.

მარიამი განცვიფრებული უცქეროდა თავის ვაჟს. თავის დღეში არ ახსოვს შვილის ლოცვა. პირიქით, იგი ღრმა მორწმუნე ბებიას ხშირად აჯავრებდა კიდევ ერთხელ ლეთისმშობლის ხატი დაუმალა ღუმელქვეშ, და კინაღამ ცეცხლი გაუჩნდა.

ჯარისკაცმა ხელები შეუხსნა ყმაწვილს და ეკლესიის სამრეკლოს ქვეშ მიუთითა:

— ილოცე, ბერო!

გრიგოლმა რამდენჯერმე გადაიწერა პირჯვარი. ხალხში რომელიღაც მოხუცი უხერხულად შეიმუშუნა: ბიჭი არასწორად იწერდა პირჯვარს და თან რაღაცას ბუტბუტებდა, სხე შევიდა ის სამლოცველოში.

— გეყოფა, დაამთავრე! — შენიშნა გარედან ჯარისკაცმა.

— ახლავე...—გამოსძახა გრიგოლმა. კიდევ ერთი წამი და ყმაწვილი უკვე სამრეკლოზე იყო, ზარებქვეშ. უცებ მთელი ძალით შემოჰკრა ყმაწვილმა დიდ ზარს. ერთხელ, ორჯერ, სამჯერ, შემდეგ პატარა ზარებიც აიყოლია. ყველა განცვიფრდა. ბაბუა პახომმა კმაყოფილებით ჩაილაპარაკა თავისთვის:

— ყოჩაღ! ყოჩაღ, ჩემმა მზემ, ბიჭიკო!

ზარები გუგუუნებდნენ ხმაშეწყობით, როგორც სადღესასწაულო დღეებში.

— ესროლეთ ძაღლიშვილს! ესროლეთ! ჰყვიროდა ოფიცერი. რამდენჯერმე ესროლეს ჯარისკაცებმა. ზარები კვლავ გუგუუნებდნენ, დინჯად, გაბმით. შემდეგ თვით

ოფიცერმა დაუმიზნა რევოლვერი ყმაწვილს. ტყვიამ გაიზუილა სამრეკლოს ზე. ზარების რეკვა შეწყდა.

მოისმა ქალის კივილი. ყველაფერი აირია. წვილი, ყვირილი არ ცხრებოდა. შტაბთან ვიღაც სამხედრო საყვირს უკრავდა.

რამდენიმე წუთის შემდეგ არცის ტყის იქითა მხრიდან საპასუხო სროლა მოისმა. ზედიზედ სკდებოდა გერმანელთა შტაბთან ხელყუმბარები და აყრუებდა ყველაფერს.

— ჩვენები მოდიან!—გაჰყვიროდა ვიღაც.

შუადღისას ჩვენი ცხენოსანთა ნაწილები შემოიჭრნენ სოფელში. არწივის ფრთებივით ფრიალებდა მათი ნაბდები ქარისაგან. მხედრები პარტიზანულს მოიმღეროდნენ. სოფელი კვლავ გამხიარულდა.

საღამოს საბჭოს შენობაში მთელი სოფელი შეყრილიყო და მასლაათობდა. ზოგი თამბაქოს ეწეოდა, ზოგი ოხუნჯობდა. პატარები დიდებს ბაძავდნენ და დონიჯუმე-მოყრილი დინჯად უსმენდნენ უფროსებს ფრონტის ამბებს, კმაყოფილი ტყის მცველი ათანასე სიამოვნებით უცქეროდა თავის ვაჟს, ხოლო მარიამის სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა.

— ჰეი, როგორ იყო?! ჩვენმა „ბერმა“ ლოცვა, რომ მოისურვა ეკლესიაში.—მოჰყვა სიცილს ბაბუა პახომი, — მართლაც, რომ ჩინებული ლოცვა იყო, ნამდვილი სადღესო, პარტიზანული. ჩემო ბიჭო! ჩემო პატარავ, ეგრე უნდა, ეგრე მტერს კბილები უნდა ჩაუმტვრიო, რომ მეორედ აღარ მოუვიდეს თავში ასეთი სულელური აზრი!

ყველანი იცინოდნენ. ხოლო გრიგოლი მორცხვად თავს ჰხრიდა და გულში ამბობდა: ახლაც იტყვიოთ გრიგოლ სოლოვლიოვი პატარაა და ბრძოლაში არ გამოგვადგებაო!

მინდვრის ვარდი

ერთხელ ბიჭმა ვარდი ნახა,
ვარდი, მინდვრად ამოსული.
ნორჩი იყო, ცისკრის მსგავსი.
მიიღბინა მასთან წამსვე,
იგრძნო დიდი სიხარული.
ვარდი, ვარდი ლალისფერი,
ვარდი, მინდვრად ამოსული.

ვარდი, ვარდი ლალისფერი,
ვარდი, მინდვრად ამოსული.

და მოსწყვიტა ბიჭმა ვარდი,
ვარდი, მინდვრად ამოსული.
მან უჩხვლიტა უზოგველად,
ვაი-ვიშმა ვერ უშველა,
დარჩა ბიჭი გულმოკლული.
ვარდი, ვარდი ლალისფერი,
ვარდი, მინდვრად ამოსული..

— მოგწყვეტ! — ეტყვის ბიჭი მარდი,
ვარდო, მინდვრად ამოსულო.
— გიჩხვლეთ! — ვარდი ამბობს წყენით,
ჩემი ტყვეა ფიჭვი შენი
და ამას არ მითმენს გული.

თარგმნა
ზარიტონ ვარლოზვილა

პანო მნელი

წყაროს სიმღერა

მე წყარო ვარ, ცელქი წყარო,
მოვჩხუხუხუხებ იმით ეხარობ,
მოვჩხუხუხუხებ ისე წყნარად,
მოვჩხუხუხუხებ ისე ნელა,
რომ სიამით თავს მიხრიან
აქ—ყაყაჩო, იქ—ენძელა!
ჩემი აზრი და ფიჭრია
სიყვარულით შევხვდე ყველას:
კაცს და ფრინველს,
შველს და ირემს,
ბაჭიებს და ჭრელ პეპელებს.
ბულბული რომ ბულბულია
(მისთვის რა არ გავიმეტო!)
დღე არ არის, იმან ჩემთან
მობრძანება არ ინებოს.
ღამენათევს, ნაგალობევს
გასველება უყვარს ენის,
და მერე კრ კვლავ მხიბლავდეს
საამური ხმით და სტვენით.
მე წყარო ვარ, ცივი წყარო,
მოვიმღერი... იმით ეხარობ!
აი, მოვწყდი მშობელ წიალს,

დავექანე ველისაკენ,
ჩემი აზრი და ფიჭრია
ვემსახურო კეთილ საქმეს.
ჯერ ყვავილებს მივეფერი,
მივაშურე ყანებს მერე...
აშრილდნენ სიმინდები
და ჯეჯილმაც იწყო ღელვა,
დიდმა მუხამ ბანი მისცა
იქ რომ იდგა მარტოხელა.
თქვენ გგონიათ დავაყოვნე?
მოვიკრიფე ძალა-ლონე,
დავიწმინდე როგორც ბროლი,
და სოფლისკენ გავიჭროლე.
მერე წისქვილს დავეძგერე,
ღოლაბები დავძარ ხელად,
და ხვიმირის გასახარად
რაკრაკებდა სარეკელა.
მდინარეს რომ ვინახულებ,
ვიღამ უნდა დამაწყნაროს;
მერე ზღვა და ოკეანე...
სულ მოვივლი მთელ სამყაროს!
ვმოგზაურობ... ამით ეხარობ,
მე წყარო ვარ, ცელქი წყარო!

ბაკურიანის წყალი

რა ცივია ეს მთის წყალი,
აკინძული მთის კურცხალი,
გულანკარა, შხეფცინცხალი,
გიჟმაჟი და დაუმცხრალი!
ცივი, ცივი ყინულივით,
ხან ბუტბუტით, ხან ლივლივით
მოდის, მოდის ქვევით, ქვევით,
ვერ აშინებს გზებზე ქვები.
ხან ახტება თავზე ლოდებს,
ხან ბრახდება, ტაღღებს მოსდებს,
არ უდრკება არასოდეს!
გიჟმაჟს შუდამ ემღერება,
მთის ყვავილებს ეფერება,
აქ ლოდს, იქ კლდეს ეძგერება
და გადმოქუხს ჩანჩქერებად;
ჩამოურბის ფიქვებს- ვერხვებს
და უკოცნის ტაღლით ფეხებს,
მჩუხჩუხებს, მორაკრაკებს,
მოიმღერის მთის არაკებს,
გზა-გზა აჩენს საბანაოს,
რომ შიგ ხალხი აბანაოს;
ოქტომბრელებს, პიონერებს,
ზურგზე ასხამს რძის ჩანჩქერებს,
ჩამოუვლის ლიბანს და ცემს,
მეგობრულად სალაშს მისცემს,
მოიჩქარის დაბლა წალვერს,
რომ ბორჯომში „შავწყალს“ წაჰყვეს
და მეგობრულ საუბარში
გადაეშვან ძმურად მტკვარში.

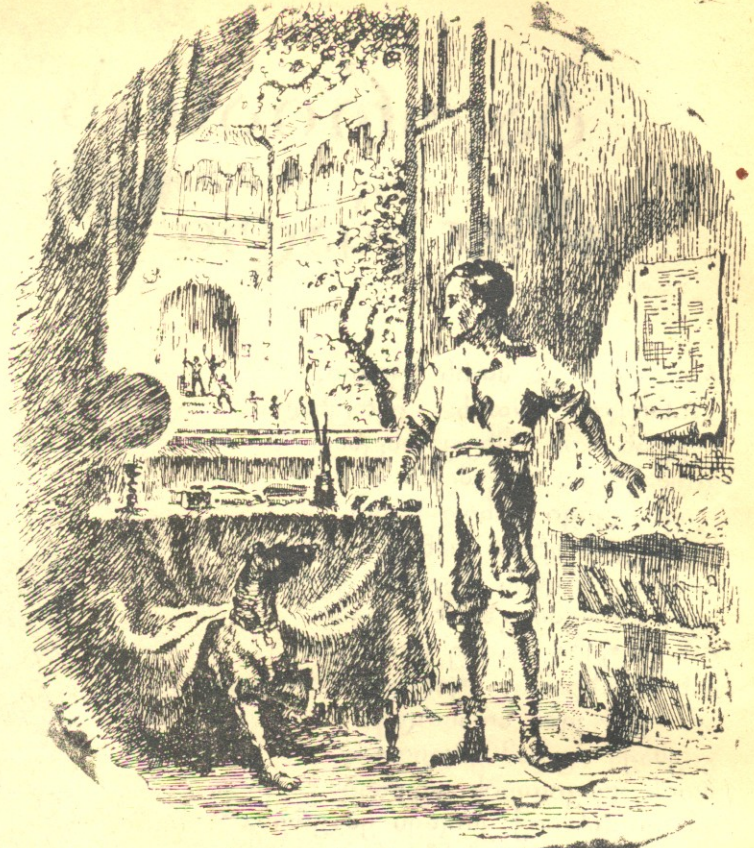

ვაჟრკას გეგმიანი ცხოვრება

(პატარა ფელეტონი)

გადასწყვიტა ჩვენმა ვაჟამ
ჩაიმწყრივოს ხუთები,
მუშაობის გეგმა სწერა,
ანაწილა წუთებიც.
გეგმა სუფთად გადასწერა,
ტურფად გააფერადა
და გააკრა მაგიდასთან —
სწორად, განა ცერადა!
მაშ—კარგია, რომ დღიური
გადაიქცეს ორებად?!,
ხვალიდანვე ვაჟა იწყებს
გეგმიანად ცხოვრებას.
„ხვალაც“ მოდის, ეზოს ბავშვებს
გაუმართავთ თამაში,
არის ერთი ყრიაბული,
სიცილი და განგაში.
ვაჟას გული აღარ უთმენს,—
სურს მათში გაერიოს,
ომობანა ითამაშოს,
მტერი მოიგერიოს!
— ხვალ მოვასწრებ გაკვეთილის
სწავლას, გამეორებას.
დღეს—თამაში, ხვალიდან კი —
გეგმიანი ცხოვრება!

მეორე დღეს ზურა მორბის,
ღელავს, ოფლი ასკდება—
— იცი, ბიჭო? დღეს „შვეიკი“
მიდის უკანასკნელად!
ვაჟამ სწრაფად გადასწყვიტა,
არ დაიწყო ზმორება:
— დღეს—კინოში, ხვალიდან კი
გეგმიანად ცხოვრება!
მაგრამ ვნახოთ, ჩვენს ვაჟიკოს

სურს ფეხბურთის ყურება.
უქმე დღეა—სტადიონზე
ყველა მიეშურება,
და ვაჟამ კი აღარ ნახოს
პაიჭაძის თამაში?..
ვინ იქნება, რომ ეს ბიჭი
გაამტყუნოს ამაში!
ვაჟა ფიქრობს:—ღელაჩემი
ხეტავ რისთვის ავდება,
მე რომ ფეხბურთზე წავიდე,
ამით რა დაშავდება?
გამოცდები მაზე უფრო
შეც, ხომ მემასსოვრება?
დღეს—ფეხბურთი, ხვალიდან კი
გეგმიანი ცხოვრება!

ვაჟა ამბობს: — რა ხანია
ბაღში არ გამივლია!
იქ იქნება ჩვენი ზურა
კიაზო და ილია
მაშ, ბუზი ვარ—სახლში ვიწყო

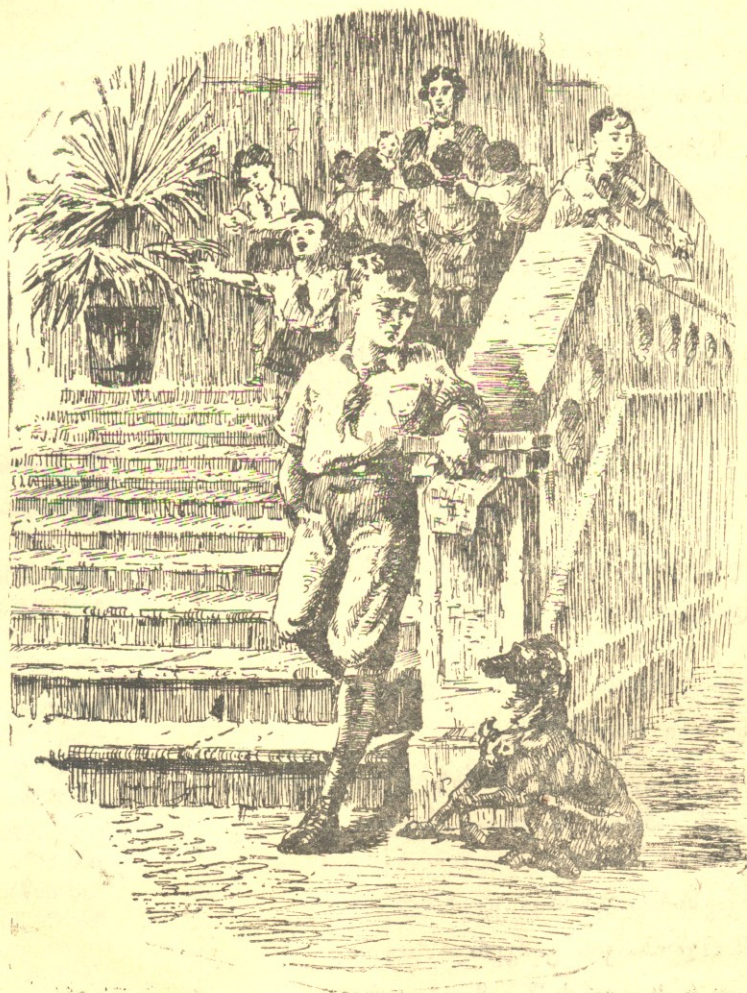

უთავობლოდ ტრიალი?
კულტურულად დავისვენებ,
განა ვიხეიალები
გაზაფხულმაც მოატანა,
შეიფოთლა ხეხილი.
ვაჟას სამი ორიანი
თაჟს დაატყდა მეხივით,
მაინც ამბობს: მე მოვასწრებ
ნიშნის გამოსწორებას!

ხვალიდანვე შევუდგები
გეგმიანად ცხოვრებას.
აქ კალენდარს თვალი ჰკიდა
გულზე ცეცხლი მოეკიდა.

ვაჟას თმები ყალყზე უდგას,
აღარ არის ვაჟა ფერზე:
გამოცდები! გამოცდები
მოსდგომია ცხვირის წვერზე!
რისი გეგმა, რისი სწავლა,
რისი გამოსწორება!
ჩაიფუშა ასე კოხტად
დაგეგმილი ცხოვრება!
ვინ გაუძღებს ასეთ სირცხვილს,
თუნდაც იყოს კაჟი-ქვა!
მე თქვენ გკითხავთ, მეგობრებო,
რა ჰქნას ახლა ვაჟიკამ?..

მარიკა მიქელაძე
ნახატები შ. ცხადაძის

ნოტი

აგტოლო

კოსმოლოგიის სკაიას

მტერი ვერაგი დავასამარეთ,
აღარ გაისმის ქვემეხთ ქუხილი,
შრომას შეუდგა სამშობლო მხარე,
შორს უკუვაგდეთ სევდა-წუხილი.

დღეს საზეიმო ელოფერი ადევს
მოსკოვს, ლენინგრადს, კიევს და თბილისს,
და როს ვიგონებთ შენ გმირულ სახეს,
გვჯერა სამშობლო მუდამ წინ ივლის.

შენც ხომ ელოდი ამ სანატრელ ჟამს,
შენც ხომ ამ დღისთვის გასწირე თავი,
არ დაგივიწყებთ, დღესაც ჩვენთან ხარ,
ძეგლი დაიდგი მარად უკვდავი.

მტრისადმი ზიზღის ღიმილით ტუჩზე,
სახრჩობელაზე დალიე სული,
და ახლა, როცა შენ პორტრეტს ვუმზერ,
ამ სიტყვებს ვამბობ მოკრძალებული:

შენ კომკავშირმა გმირად გაგზარდა,
შენ სამშობლოსთვის გიძგერდა გული.
შენს მღუმარ საფლავს შევამკობ ვარდით,
შენი გმირობით აღტაცებული.

თამაზ მგანოიძე

ბაშურის ქალაქის ვაჟთა საშუალო სკოლის მოსწავლე

დაბრუნება

როცა საზღვარს მოაწყდა მტერი
დაუნდობელი
ის დიდ ომში წავიდა და დასტოვა
სოფელი.
რწმენა ჰქონდა ძვირფასი; დიადი და
ნათელი
და მტერს რისხვით შეება უმიშარი
ქართველი.
სიყვარულით მიენდო უერთგულეს
იარაღს,
დროშა გამარჯვებისა ცამდე ააფრიალა.
მან სამშობლოს წინაშე შეასრულა
ყოველი
გამარჯვებით დაბრუნდა გაახარა
მშობელი.

ალექსანდრე სახსონია

ბათუმის მე-2 ვაჟთა საშუალო სკოლის მოსწავლე.

ჭიონერი ტიტლა

იცით ზიზღამ დღეს სკოლაში
ბანიცადა სინხარული.
პიონერი ბახდა და მას
სინხარულით უძებარს გული

ზიზღამ სთქვა: - დღემანდელ ფიცს
უმიტყვალად გამატარებ
და აჰ ჩემი სინხარულით
მამაჩემსაც ბამახარებ.

და დასწერა: „ჩემო მამი!
შენ ხომ მუსრა ძვეყნის ძეგრი,
მეც ვსწავლობდი სულ ხუთთვიან
და დღეს ბავშვი პიონერი!

მოსწავლე **ბორის ცხადაძე**.

შემთქმედება

ტორის ციხესთან

ის გორის თავზე ციმციმებს
მრავალი ტანჯვის მნახველი,
წელთა სრბოლამ და სიმძიმემ
ვერ შეუტყია სახელი.

ვდგავარ თვალგაბრწყინებული
მის ჩამონგრეულ კედლებთან
სიამით მითრთის ეს გული
და სიამაყე მედება.

მის ყოველ ადგილს და კუნჭულს
ვეტრფი და ვეთაყვანები,
მან სიამაყით ამანთო
და გამიბრწყინა თვალები.

ო, რა დიდებით მოსილა
მისი დიადი წარსული.

აქ ბევრჯელ გადატეხილა
ხმალი თურქული, სპარსული.

აქ ნავარდობდა ხალისით
დიდი ყრმა გორელ ბიჭებთან,
ამ ადგილიდან ხალხისთვის
ყრმობითვე მზის შუქს იჭერდა

ბახალეთში რომ ეგონათ
იგი აკვანი აქ იყო.

აი, რათ მატკობს ეს კუთხე
და სიამაყე რათ მიპყრობს.

აბთანდილ სვანი

თბილისის XI ვაჟთა საშუალო
სკოლის მოსწავლე

წუთით შესდგა. თვალი მოაელო ქუჩაში მოსიარულეთ, მარცხენა ხელით ჯიბიდან პაპიროსის კოლოფი ამოიღო, ფანჯრის რაფაზე დასდო, გახსნა, პაპიროსს მოუკიდა და შენასუნთქი ბოლი რგოლებად გამოუშვა.

ნელა გაპყვა ქუჩას ხილისაკენ.

ხილს მიაღწია. ყავარჯენი იქვე მიაყუდა და მოაჯირს დაეყრდნო. ყველაფერი ახარებდა ომგადახდილ მხედარს.

ამ დროს ბავშვების მხიარული ჟრიაბული მოესმა. მოიხვდა. თითისხელა ბალები მწყობრად მოაბიჯებდნენ. გაუხარდა. მისი მანანაც მათი ტოლია... ჰე, როგორ გაგრძელდა გზა. ფიქრობდა ვაჟკაცი.

— მამა, მამა!

მოესმა მას უცებ ბავშვის ნაცნობი ხმა. გამოერკვა მისკენ მორბოდა თვალცქრიალა გოგონა.

— მამა, მამიკო!

ამ სიტყვებით მიიჭრა მასთან გოგონა.

— შვილო!...

აღმოხდა მხედარს და გულზე მიიკრა ნუგეში დიდხანს იყვნენ ასე. მას დაწვებზე სიხარულის ორი მომცროსი კრემლი ჩამოუგორდა. ჰკოცნიდა, ეხვეოდა შვილს.

გოგონამ შეათვალიერა მამა. მკერდზე ორდენები შეამჩნია.

— მამიკო, რამდენი ორდენები გაქვს!..

შემდეგ მოჭრილ მარჯვენაზე დააკვირდა და სახე შეეცვალა. მაინც არაფერი უთქვამს.

— მამა, წავიდეთ სახლში!

მამა— შვილი ნელი ნაბიჯით გასცდნენ ხილს.

აბთანდილ გაჩეჩილაძე

თბილისის მე-19 ვაჟთა სკოლის მოსწავლე

ჩვენი პიონერული ცხოვრება

ჯიღღოს მოღოღინში

სკოლა ახლა უკვე თითქმის აჯამებს თავის მუშაობას. იწყება საგამოცდო სამზადისი ცხარე დღეებია თბილისის მე 4 ვაჟთა სკოლაში. გამოვიდა სკოლის კედლის გაზეთი „მოსწავლეთა ხმა“, მიძღვნილი გამოცდებისადმი. ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა მოწაფეთა შორის ჩაატარა საუბრები: „ბატონყმობა ილია ჭავჭავაძის შემოქმედებაში“, „იროდიონ ევდოშვილის შემოქმედების რევოლუციური მოტივები“... სკოლაში გამოდის ჟურნალი „ჩვენ გავიმარჯვეთ“. მოსწავლეებმა თავიანთი ჟურნალის ცალკეული ნომრები მიუძღვნეს მნიშვნელოვან საკითხებს: „ბელადის სახე ქართულ ფოლკლორში“, „შოი მღვიმელი, როგორც საბავშვო მწერალი“, „იაკობ გოგებაშვილის „დედაენა“.

მეექვსეკლასელი პიონერი ვახტანგ ცქიფურიშვილი, სამაგალითო მოსწავლეა. მან ინტერესი გამოიწვია თავისი ნამუშევრით „კოლმეურნის კარ-მიდამო“ და „საქართველოს რელიეფის რუკა“. ის ახლა ეხმარება ქართულ ენასა და ლიტერატურაში ჩამორჩენილ ამხანაგებს. კარგ მოსწავლეთ ითვლება აგრეთვე მეექვსეკლასელი პიონერი თემურ მუსხელიშვილი. მან ზმნის გარდამავლობაზე შეადგინა მასალები. დასწერა მოთხრობა „ვანო ბალში“, სადაც ნაჩვენებია გარდამავალი ზმნების თავისებურებანი.

სკოლის № 8 პიონერაზმმა თავისი შეკრება საგამოცდო სამზადისს მიუძღვნა. შეკრებაზე მოხსენებით ხუთოსანი რეზო ნიკოლაიშვილი გამოვიდა. შეკრებაზე აზრი გამოსთქვა მოსწავლე ნოდარ ხუციშვილმა. პიონერმა ზალიშვილმა უამბო ამხანაგებს, თუ როგორ დაიყვანა მეცადინეობითა და ამხანაგების დახმარებით ხუთი ორიანი ერთამდე.

ახლა ამასაც გამოვასწორებ, — დაამთავრა მან თავისი ნაამბობი.
მაღე მოვა გამოცდების დღე. გისურვებთ წარმატებას, ამხანაგებო!

კევაზ თვალთვაძე

კარგი შედეგი

განმეორება დაიწყო, მე და გოგამ რეჟიმიც შევიმუშავეთ. ნასადილეგს, ყოველდღე ვიკრიბებოდით. ვიმეორებდით განვლილ მასალას. ერთ დღეს მოულოდნელად ჩვენი კლასელი თემო მოვიდა ჩვენთან. გვეხვეწა, ბურთი ვითამაშოთო, — უარი ვუთხარი. მან მეორე დღესაც მოირბინა, კინოში წავიდეთო, — არც მაშინ დავეთანხმეთ. შემდეგ თვითონვე მოისურვა ჩვენთან მეცადინეობა, გვესიამოვნა. თანდათანობით დაეტყო თემოს გამოსწორება. მათემატიკა განსაკუთრებით არ ეხერხებოდა მაგრამ ჩვენთან ერთად მეცადინეობის შემდეგ, ერთ დღეს მათემატიკის მასწავლებელი გაოცდა. შესანიშნავად გადასწყვიტა თემომ ამოცანა.

— კარგია, ყოჩაღ! — სთქვა მასწავლებელმა.

მესამე დღეს როდესაც ქართულის მასწავლებელმა საკონტროლო წერის შედეგები გამოგვიცხადა, აღმოჩნდა, თემო ნემსაძეს ხუთიანი მიიღო. მშვენივრად დაეწერა მესამე თემა „შემოდგომის აზნაურები“ დაჯივით კლდიაშვილის „სოლომონ მორბელაძის“ მიხედვით.

პიონერი გივი დოლიძე

საჯარიმით ღარიცქია

(ერთმოქმედებიანი პიესა)

მოხაზილენი:

ანა—ღელა }
ნათელა } ანას შვილები
ოთარი }
ვასო, ოთარის ამხანაგი

მოქმედება სწარმოებს ოთახში, სადაც დგას სამუშაო მაგიდა, საჯარძელი და წიგნის კარადა.

ნათელა — (ოთახს ალაგებს და თან მღერის, შემოდის ოთარი ჩანთით ხელში. ჩანთას გადაისვრის მაგიდაზე, შემდეგ გაიხდის პალტოს და მიაგდებს საჯარძელზე).

ნათელა — გვიან მოხვედი ღელეს! ოთარ, შენ ყოველთვის ასე იცი ყველაფრის მიყრა-მოყრა. აი, ახლაც—იქ პალტო მიაგდე, აქ ჩანთა. რა უწესრიგობაა! (პალტოს ჩამოჰკიდებს, ჩანთას წესიერად დასდებს იქვე მაგიდაზე).

ოთარი — ნუ ბურღილუნებ... უმინოდაც მერევა გული.

ნათელა — ოთარ, ეგება არ მოსწეროს და ღელაც არაფერს შეიტყობს—ჰა?

ოთარი — მოსწერს. ვასომ თავისი ყურით მოისმინა, ის რომ ჩვენს მისამართს კითხულობდა.

ნათელა — შენ ხომ განგებ არ ჩაიღინე, ასე რომ არ გექნა, ბურთს გაიტანდნენ. ჰოდა, ვასო ამბობდა...

ოთარი — ვასო! ვასო! გაიძახი, შეაწუხებ გული. ჩამტვრეულ მინას კი აღარ კითხულობ, მით უმეტეს რომ სარკისა იყო. ის ქალი გაჰკოდა ათასი მანეთი ღირსო. მერე და სად ვიშოვოთ ჩვენ ათასი მანეთი?!

ნათელა — ოთარ, იქნებ იაფადაც შეიძლებოდეს მისი შოვნა. ეგება შევძლოთ და თავი მოგუყაროთ ამ

ფულს. მე ღლეიდან ნაყინს აღარ ვიყიდი.

ოთარი — დამეხსენ შენი სისულელებით!

ნათელა — ერთიც ვნახოთ და ის ქალი დაწყნარდა და მოგეშვა, მაშინ?

ოთარი — რანაირად მომეშვება, როდესაც ვასომ თავისი ყურით გაიგონა, როცა იმ ქალმა სთქვა: მილიციასაც მივწერ და მის ღელასაცო, ესე იგი ჩვენს ღელას.

ნათელა — ოთარ, იქნებ ფოსტამ დაკარგა კიდევაც წერილი, ხომ უკვე სამი ღლე გავიდა?

ოთარი — ეხ, ფოსტა არაფერსაც არ დაკარგავს.

ნათელა — რატომაც არ დაკარგავს? აი აგერ რამდენი ხანია მამას წერილი აღარ მოდის. გუშინ ღელა რომ სტიროდა, ღელია თამარმა უთხრა ფოსტაა დამნაშავეო. შენ რა, ფაფას არ შეჭამ?

ოთარი — არ მინდა.

ნათელა — კარაქი და პური გინდა?

ოთარი — სად არის საფოსტო ყუთის გასაღები?

ნათელა — ლურსმანზეა დაკიდებული. (ისმის კარის კაკუნი).

ნათელა — (შემკრთალი) ოთარ, ფოსტალიონი რომ იყო?

ოთარი — იყურე! მე გავხედავ (მიპარვით მიდის კარებთან. კაკუნი მეორედება).

ნათელა — რა მაგრად აბრახუნებენ!

ოთარი — ვინ არის?

ვასო — (სცენის იქიდან) მე ვარ, ოთარ, გააღე კარი!

ნათელა — (შემსუბუქებით) ვასოა თურმე! (შემოდის ვასო).

ვასო — როგორ არის საქმე?

ოთარი — ისევე, როგორც იყო.

ვასო — წერილი ჯერ არ მოსულა?

ოთარი — ჯერჯერობით არა.

ნათელა — მე და ოთარი პირდაპირ დავიტანჯეთ.
ბრინჯში მოხარშულ გოგრას არ შექამთ, ბიჭებო?

ვასო — არა, მე უკვე ვისადილე. აბა რას მოიწყინე, მეკარევე? ხომ მაინც ჩვენებმა მოიგეს! სამით ნული, მე აღარ ვთვლი შენს იმ გოლს, ფანჯარას რომ სტყორცნე.

ოთარი — შენ სულ ოხუნჯობ.

ვასო — კარგი, მთავე ხასიათზე ნუ ხარ. თავს ხომ არ მოგკვეთენ.

ნათელა — (აწყვეტივნებს) მთავარი დედაა, ის ისედაც განერვიულებულია: მამას ამბავი აწუხებს, ახლა ეს ამბავიც თუ დაემატა.

ვასო — აბა, ახლა შენ ვადაფინე მწუხრის ზეწარი.

ნათელა — მაშ თქვენ ბრინჯში მოხარშული გოგრა არ გინდათ, არა? ბრინჯითაა ბიჭებო!

ვასო — არა, არ მინდა. თქვენ ყურებაში მეც მთავე ხასიათზე შევიქენი. ოთარ, მომეცი ერთი შენი გრამატიკა. მე მერე კიდევ შემოვივლი. (მიდის).

ოთარი — სად არის საფოსტო ყუთის გასაღები?

ნათელა — ხომ გითხარი — ლურსმანზეა მეთქი.

ოთარი — აქ არ არის.

ნათელა — ალბათ ჩამოვარდებოდა. (ემებენ გასაღებს)

ოთარი — (შეშინებული) დედამ არ შეინახა ვითომ ის?

ნათელა — არ ვიცი... აი, ვიპოვნე!

ოთარი — მომეცი (გავარდება გარეთ. ნათელას კამპლიზიანებლად მოსძახებს) არ გამომეღვენო!

ნათელა — (გამოაღებს კარებს და თვალყურს ადევნებს, თუ რა ხდება დერეფანში) აღებს... უი, მგონი წერილია! დედა მოვიდა! აი საშინელება! რა მოხდება ახლა? (მირბის დედის შესახვედრად)

ოთარი — (შემობრის ოთახში წერილით ხელში) აი ესეც, წერილი! დედა ახლა შემოვა (აქეთ-იქით აწყდება, შემოდიან დედა და ნათელა. ოთარი პირით დედისკენ დგება და ზურგს უკან მალაჯს ხელებს, რომელშიც წერილი უჭირავს).

დედა — წერილი არ ყოფილა?

ოთარი — (არადამაჯერებლად) ყოფილა.

ნათელა — დედიკო, გინდა ბრინჯით მონარშული გოგრა?

დედა — (უყურებს ოთარს) შენ დღეს რაღაც აშლილი მეჩვენები, ლოყებიც აგწითლებია. თავი ხომ არ გტკივა? (მიუახლოვდება ოთარს და შუბლზე ხელს დაადებს).

ოთარი — (ერიდება) არა მტკივა.

ნათელა — დედიკო, ყველაფერი გაცივდა.

დედა — (მიდის მაგიდასთან) მოვდივარ, მოვდივარ ჩემო პატარა დიასახლისო (ოთარი მდგომარეობის შეუსვლელად ხელით დახვეს წერილს და სავარძელს ქვეშ შეაგდებს).

ნათელა — (ნელა) დახიე?

ოთარი — გაჩუმდი!

დედა — დავილაღე, ჩემო ბავშვებო! სახლში კი ყველაფერი კარგად არის. სადილიც ძალზე გემრიელი გაქვს ჩემო გოგონავ, პირდაპირ საუცხოვოა.

ნათელა — (ამაყად) ბრინჯით გოგრა, ცუდი არ არის, დედიკო.

დედა — ეჰ, ნეტავ მამას კი ცუდი არაფერი შემთხვეოდეს. ოთარ, შეილო შენ რატომ არაფერს არ მიაძობ შენი ფეხბურთის მატჩის შესახებ? მე სულ გადამავიწყდა მეკითხა შენთვის: რით დამთავრდა თქვენი თამაში?

ნათელა — სამით—ნული ოთარის გუნდის სასარგებლოდ.

დედა — შენ გულგრილი მეკარე მყოლიხარ, მაშასადამე, გაწუწულ ქათამივით გამოიყურები, გამარჯვების იერი სულ არ გატყვია. სკოლაში თუ გაქვს საქმე ცუდად?

ოთარი — არა, არაფერი. (ისმის კაკუნი. ნათელა მირბის კარების გასაღებად. ვასო სცენის გარეთ მღერის: „ჭეი მეკარევე, ემზადე ბრძოლისათვის“...)

ვასო — (შემოდის) სალაში დეიდა ანა!

დედა — სალაში, ჩემო ვასიკო!

ვასო — ოთარ, მოდი ჩემთან.

ოთარი — ჰა?

ვასო — წერილი არ მიიღეთ?

ოთარი — ჩუმად, შენ! (თვალეებით აჩვენებს დედაზე).

ვასო — (მხიარულად) არც მიიღებთ!
ოთარი — როგორ, აკი უკვე...
ვასო — უკვე ყველაფერი მოგვარდა!
ოთარი — როგორ თუ მოგვარდა?
დედა — (ყურს მოკრავს უკანასკნელ სიტყვებს)
 რაო, რა მოგვარდა, ვასიკო?
ნათელა — (აჩქარებით) ეს ისე დედიკო, ესენი, ალბათ, თავიანთ ფეხბურთზე ლაპარაკობენ.
ვასო — დიახ, სწორედ ფეხბურთზე ვლაპარაკობთ, დეიდა ანა, აი, ოთხშაბათს რომ ვთამაშობდით, უჰ, რა თამაში იყო, ნამდვილად „ცედეკასა“ და „დინამოს“ შორის თამაშს შეედრებოდა. როდესაც ჩვენმა გუნდმა სამი ბურთი ჩააგდო მოწინააღმდეგის კარებში, თამაში ისე შეტრიალდა, რომ ჩვენ საჯარიმო დარტყმა მოგვისაჯგეს ოცი მეტრის სიშორიდან, ჰოდა, ჩვენც მაშინვე ოთარს შევეუხნდით, აბა შენ იცი მაგარად იყავიო.
ოთარი — (შეშინებული, ნელა) ვასო, რა დაგემართა, გადირიე თუ?..
ვასო — (ოთარს ყურს არ უგდებს) ჰოდა, აი მაშინ მოხდა, რაც მოხდა.
ოთარი — (აღშფოთებული) ამას კი აღარ მოველოდი შენგან, ამხანაგი კი გქვია!
დედა — ოთარ, დაჩუმდი ერთი წუთით! რა მოხდა მერე, მერე?
ვასო — აი რა, როცა საჯარიმო დარტყმის ოთარმა ბურთი დაიჭირა, თუმცა ძალიან ძნელი კი იყო. პირდაპირ, რომ იტყვიან, მკვდარი ბურთი იყო...
დედა — ხედავთ რაში ყოფილა საქმე! გაჩუმებული კი ხარ, ჩემო შავთვალა ბიჭო, ასე რამ დაგასერიოზულა?
ვასო — დეიდა ანა, ასეთი კარგი ბურთი რომ დაიჭირა ოთარმა, გაგულისებულმა ერთი მაგარი დარტყმა თავის წილადაც უთავაზა ბურთს. ის კი თითქოს განგებ სათამაშო მოედნის პირდაპირ მდებარე სახლის მესამე სართულის აივნებიდან ოთახის სიღრმეში შევარდა.
დედა — (შეშფოთებით) ესე იგი შუშები ჩალეწით?! ოთარ, მერე შენ რატომ არაფერი მითხარი ამის შესახებ, რატომ სდუმხარ?

ნათელა — დედიკო, ალბათ, ჯერ ვერ მოასწრო. ფიქრობდა, რომ შენ წერილით შეიტყობდი ყველაფერს.
დედა — რომელი წერილით?
ნათელა — იმ წერილით, რომელიც დღეს მიიღო.
დედა — რომელი წერილით, რომელით?
ოთარი — იმ ქალის წერილით, რომელსაც შუშა ჩავუბტყრიე.
დედა — მერე სად არის ის წერილი?
ოთარი — მე ის დავხიე.
დედა — (გაბრაზებით) მაშ შენ გინდოდა დაგემალა დედისათვის, რაც შეგემთხვა, გინდოდა ჩემი მოტყუება?
ვასო — არა, მაგას ეშლებოდა, არავითარი წერილი არ უნდა მოსულიყო. ეს-ეს არის ჩვენ ორივე გუნდის ყველა წევრი იმ ქალთან ვიყავით. ოთარი მარტო ხომ არ იყო დამნაშავე, მან თუ მანამდე ჩვენ გვასახელა და ის საერთო გამარჯვებად მივიჩინეთ განა ახლა მისი შემთხვევითი მარცხი — ჩვენი მარცხი არ იყო. ამიტომ ყველანი ერთად მივედით იმ ქალთან და საერთოდ მოვეუხადეთ ბოდიში, ერთმანეთს შორის შეგკრიბეთ ფული და ხელოსანს ჩავასმეინეთ ჩამტვრეული მინა. ის ქალი შეგვირიგდა, აღარ ჯაერობს და სთქვა, რომ არავითარ წერილს იმ თქვენი ფლავანის დედას მე არ მივწერო, ესე იგი არც მოუწერია — და შენ კი (ძიუბრუნდება ოთარს) ამტკიცებ რაღაც წერილის თეორიას. მე ახლა მოვედი, რომ ყველაფერი ეს გადმოგცეთ და დაგაწყნარო, ოთარ!
ოთარი — (განცვიფრებით) როგორ თუ არ მოუწერია? მაშ მე რა... (ეცემა საყარძელს, ძვრება მის ქვეშ და გამალებით ჰკრფს წერილის ნახევებს. ხელში აიღებს ერთ შედარებით დიდ ნაგლეჯს და კითხულობს) — „ბავშვებს აკოცე“ (წაშობიანებს), მამაჩემისგანაა.
ნათელა — წერილი მამასგანაა, მამასგან (ხტის სიხარულით).
დედა — (გახარებული) მამასგან! როგორც იქნა (ოთარს საყვედური) რა ჰქენი, ეს ოთარ!

ვასო — არა უშავს, დედა, ჩვენ მას ახლავე აღვადგენთ.
(ვასო და ოთარი სავარძელ ქვეშ ძვრებიან და კრეფენ ქალაღის ნაჭრებს).

ნათელა — უჰ, რა პატარ-პატარა ნაკუწებად გიქცევია, ოთარ, შენ კი რა გითხარი? ცოტა დიდად მაინც დაგეხია, ბიჭო!

ვასო — აბა მოიტათ ყველა, აი, აქ მაგიდაზე.

დედა — მომეცით დავაწყობ! ასე... ეს აქ, ეს კი მე მგონი აი აქ უნდა იყოს.
(ყველანი დახრილნი არიან მაგიდაზე)

დედა — ესეც ასე. (კითხულობს)
„ბერფასო ანა! მაპატიე რომ ამდენ ხანს დაგიგვიანე წერილი. ვწევარ ჰოსპიტალში. მალე ჩამოვალ და ყველაფერს დაწვრილებით პირადად მოგიყვებით. როდესაც ჩამოვალ, ჩვენს ნათელას საჩუქრად დიდ ფაიფურის

თოჯინას ჩამოუტან, ოთარს კი... ამ ადგილას სიტყვა ამოგლეჯილია, ნეტავ რა ნაჭრებს ამოგლეჯილია? (შეძვრება სავარძელ ქვეშ. ნათელა და ვასოც მას მიბაძავენ) ვიპოვნე!

ნათელა — უჰ, გამიშვი, ოთარ, ეს ხომ ჩემი თმის ბაბთაა ბიჭო!

ვასო — მეტი არაფერი სჩანს, იატაკში თუ ჩავარდა.

დედა — აბა, გამოძვეროთ, ბავშვებო! გეყოფათ იატაკზე ხოხვა. მთავარი წავიკითხეთ.

ოთარი — (თითქმის ტირის) როგორ თუ მთავარი, დედიკო! ის რომ ვერ ამოვიკითხეთ, თუ მამა რის ჩამოტანას მპირდება!

დედა — რას ვიზამთ? შენ თითონ ხარ დამნაშავე, შენ დახიე მამის წერილი და აი, სასჯელიც მოგეზღო.

ნათელა — აი, ამისათვის კი გეკუთვნის შენ საჯარიმო დარტყმა!

(ფ ა რ დ ა)

მკრისძიება

(ისტორიული ლეგენდა)

პარსეთის მეფე კვიროსმა დაიპყრო აზიაში მრავალი ქვეყანა და მიაღვა დიდ მდინარე არაქსს, დაბანაკდა და მისწერა ამ მდინარეს გაღმა მდებარე ქვეყნის მასაგეთის მეფეს თომირის:

„მე, კვიროს დიდმა, დავიპყარ ეგვიპტე და აზიის მრავალი ქვეყანა: კილიკია, მილცი, ლიღია, მილია, ბაბილონი, ასურეთი და ახლა მსურს გავხდე შენი ქვეყნის, მასაგეთის მფლობელიც. შენ უნდა გამომყვე ცოლად და შენი ქვეყანაც ნებაყოფლობით შემოუერთო ჩემს დიდ სამფლობელოს. თუ შენ ამის თანახმა არ იქნები, იმ შემთხვევაში, გამოდი არაქსზე შენი ჯარით, ან მე შემოვიყვან ჯარს შენს ქვეყანაში და მე, როგორც ყოველთვის, გავიმარჯვებ, შენ ქვეყანას ნაცარტუტას ავაღენ, ავაოხრებ და შენ და შენს ხალხს ჩემს მონებად გავხდით“.

როდესაც ეს ეპისტოლე მიიღო მასაგეთის მეფე თომირისმა, შეკრიბა თავის მეზობლები და წაუკითხა კვიროსის წერილი.

— აი, დიდებულნო, რას იწერება სპარსეთის მეფე კვიროსი.

დიდებულნი აენტნენ:

— როგორ ბედავს კვიროსი ამგვარი კადნიერების მოწერას.

— კვიროსს შეუძლია ყველაფერი გაბედოს...

— ჩვენ არასოდეს არ დავემორჩილებით კვიროსს.

— ჩვენ არ დავემორჩილებით, მაგრამ მე ვფიქრობ, იქნებ უბრძოლველად მოვაგვა-

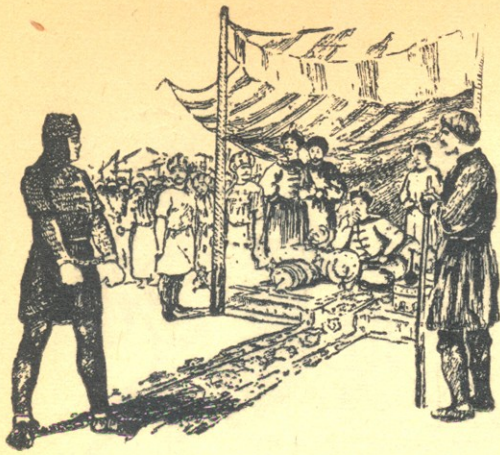
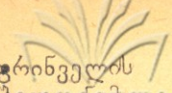
როთ საქმე... კვიროს მეფეს დიდი ჯარები ჰყავს, საუკეთესოდ შეიარაღებული... — სთქვა ცოტაფიქრის შემდეგ თომირისმა.

— ჩვენ, მასაგეთის ხალხი არასოდეს არ დავთანხმდებით, რომ ჩვენი მეფე თომირისი მისთხოვდეს სპარსელს...

— არც მე დავთანხმდები, მხოლოდ მე შინდა კვიროსს ვურჩიო ხელი აიღოს ჩვენთან ბრძოლაზე. აი რა მივწერე კვიროს მეფეს. მოისმინეთ, და თუ თანახმა იქნებით გავგზავნოთ. — და უბრძანა მან მწერალს წაეკიფხა საპასუხო ბარათი.

მწერალმა გაშალა გრძლად დახვეული პაპირუსი და წაიკითხა:

„მე, მასაგეთის მეფე, თომირისი გწერ შენ, კვიროს მეფეს, შენი ეპისტოლეს ბასუსხს: ნუ თუ არ გეყო ამდენი ქვეყნის აწიოკება, აოხრება და დაპყრობა. ნუ თუ არ გეყო ამდენი სისხლისღვრა. რას ეძებ, რა გსურს ჩვენგან? ჩვენ მდიდრები არ ვართ და, იმას რასაც შენ ფიქრობ, ოქროებს, ვერ იბოვი ჩვენ კარვებში. მე და ჩემი ვერი გირჩევთ შეჩერდე, ხელი აიღო ჩვენთან ბრძოლაზე, დაუბრუნდე შენს ქვეყანას, მოჰყენო შენი ხალხი და განაგო და მოუარო შენს ქვეყანას მშვიდობიანად. ჩვენც მოგვცეთ საშუალება ვიცხოვროთ დამშვიდებით ჩვენ ქვეყანაში. მაგრამ თუ მაინც დამაინც არ დაგიშლია და გინდა ომი, ჩვენ მზად ვართ. თვითონ გადმოდი მდინარეზე და იარაღმა გადასწყვიტოს ჩვენი ბედი. იცოდე სიმართლე ჩვენ მხარეზეა და გემინოდეს სამართლიანი სასჯელის. მასაგეთის მეფე თომირისი“.

კაბუჯი სპარგაბისესი სდუმდა...

განრისხდა კვიროსი, როდესაც თომირისის წერილი მიიღო, მაგრამ კიდევ უფრო გააჭკვირა: „როგორ თუ, მასაგეთის მეფე, დედაკაცი მიბედავს მე დიდი სპარსეთის უძლეველ მეფეს, დიდ კვიროსს ამგვარი ბასუსხის გამოგზავნას“ — იფიქრა მან და მაშინვე ბრძანა ლაშქრის გადასხმა მდინარეზე.

თომირისიც შეუღდა მზადებას. მან გადასწია მასაგეთის მოსახლეობა მდინარის ნაპირიდან სამი დღის სავალის მანძილზე. გამოიყვანა ერის წინაშე თავისი შვილი, კაბუჯი სპარგაბისესი და უთხრა შეკრებილთ:

— აჰა, მასაგეთის ერო, გაძლევ ჩემ ერთადერთ შვილს, ის გაწრთვნილია მეომრად, მას უყვარს თავისი სამშობლო და თავისი ერი. მას უყვარს თავისუფლება და თქვენთან ერთად, მე მჯერა, არ შეარცხვენს თავის ქვეყანას, არც მე—თქვენს ბეფეს და დედას. დაიცავით სამშობლო და გაიმარჯვეთ.

— დავიცავთ, დავიცავთ, მეფეო! — შესძახა ხალხმა, — შენ მაგიერად ახლა შენი შვილი იქნება ჩვენი წინამძღოლი, ჩვენი მთავარსარდალი. ის გაამართლებს ერისა და შენს იმედს.

სამი თვე იბრძოდნენ მასაგეთის ხალხი და სპარსელები. აცივდა. მასაგეთის ხალხს, როგორც მთის მცხოვრებთ, სიცვიც არ ეშინოდათ. კვიროსი ხედავდა, რომ უპირატესობა მასაგეთის მხარეს იყო და ხერხს მიმართა. გადასწყვიტა მოტყუებით ჩაეგდო ხელში მასაგეთი. მოაწყო მდინარის ნაპირას თავის ბანაკში დიდი, მდიდრული ტრაპეზი ჯარისათვის: მოატანია შემწვარი და მოხარშული სურნელოვანი სანელებლით

შეზავებული ნადირისა და ტრინველს ხორცეულობა, აუარებელი ტყველნი ცხვრები, ნახუქები, შარბათები, ჩამიხი, შაქარლამები და, რაც მთავარია, არაყი და ღვინო. ყველაფერი ეს დასტოვა ბანაკში სუფრებზე გაწყობილი, თვითონ და მისი ჯარი კი, ხომალდებში, და ნაევებში ჩამსხდარნი, მდინარის მოსახვევში მიიმალნენ, ბანაკში მხოლოდ ცოტათონი ჯაბანი მცველები დასტოვა.

მეორე დილით, როდესაც მასაგეთის ჯარი გამოვიდა საომრად ყიყინით, მათ არ შემოესმათ სპარსელების საბასუხო საომარი ყიყინი.

გაკვირვებულნი მიუახლოვდნენ სპარსელების ბანაკს და ნახეს იმათი კარვები დაცარიელებული, ხოლო ჯარებისათვის დაშვადებული საოცარი საჭმელები და მცირერიცხოვანი მცველები.

— გაქცეულან სპარსელები! — იგრილა ჯარმა.

— გაქცეულან, გაქცეულან! — გრგვინავდა ჯარი სიცილით და მათ დაჟლიტეს დატოვებული მცველები, ზოგიც შეკრეს ტყვედ წასაყვანად.

შეცვიდნენ მდიდრულად მორთულ სპარსულ კარვებში. მათ სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა ნუგბარი საჭმელებით დატვირთულ სუფრების დანახვაზე. მასაგეთის ხალხს არასოდეს არ უნახავს ასეთი გემრიელი საჭმელები. ისინი ზომ უბრალო მომთაბარენი იყვნენ, ცხოვრობდნენ უბრალოდ, უბრალო კარვებში, იკვებებოდნენ უბრალო საჭმელებით. ტკბილეულობა და ღვინო თავის დღეში არ უგემიათ და აქ კი ამდენი საუცხოო რამ! ისინი მხიარულად შემოუხსდნენ სუფრებს. ყველაფერი მოეწონათ, ტკბილეულობა და განსაკუთრებით კი ღვინოები, რომელიც ისე საამური რაკრაკით ჩადიოდა ყელში, აღფრთოვანებდა, ახალისებდა და ამხიარულებდა მათ გულს. განა შეიძლებოდა არ დაელიათ ასეთი სასმელი და ღალია კიდევაც ყველამ, ყველამ მთელმა სარდლობამ და ჯარმა. დაითვრნენ და დაიძინეს უღარდელად, სიხარულის ძილით.

კვიროსი სწრაფად დაბრუნდა ჯარით, თავს დაესხა მასაგეთის მძინარე ჯარს, ბევრი დახოცა, ბევრიც ტყვედ შეაკვრივნა. ტყვეებში მოჰყვა ჯარის მეთაური კაბუჯი სპარგაბისესიც, მეფე თომირისის შვილი.

როდესაც სარგაბისესი გამოუხიზლდა და გაიღვიძა, კვიროსმა მოაყვანინა ის და უთხრა:

— ახლა ხომ დარწმუნდი სპარგაპისეს, რომ სპარსეთის მეფე კვიროსთან ომი არ ძალგდით მასაგეთლებს. მაშ ჩამაბარეთ თქვენი სიმდიდრე, თქვენი ჯოგები, თქვენი მეფე და თქვენი მიწა-წყალი.

ჭაბუკი სპარგაპისესი სდუმდა გარინდებულ ი თითქოს არც მკვლარი იყო და არც ცოცხალი. მისი მამაცური, ლამაზი სახე სრულად გაფითრებულიყო მწუხარებისაგან.

— მეფევ, — მიმართა მან კვიროსს, გამიხსენით ხელები და მაშინ გეტყვი ჩემბასუსს.

კვიროსმა ბრძანა გაეხსნათ ხელები და დამცინავი ღიმილით შესცქეროდა მას.

გაუხსნეს თუ არა ხელები, სპარგაპისესმა თვალის დახამხამების უძალ გამოსტაცა იქვე მდგომ სპარსელ მეომარს შუბი და შესძახა:

— აჰა, ჩემი პასუხი, — წამოეგო შუბზე და განუტევა სული.

კვიროსი არ ელოდა ამას, დაიჭმუნა და განრისხებულმა ბრძანა დაუყოვნებლივ თავდასხმოდა მასაგეთის ხალხს, ამოეწყვიტათ და მასაგეთი დამონებულ ქვეყნად გაეხადათ.

მოსდევდა ცხენოსან ქალთა დიდი რაზმი. სპარსელები თვალს არ უჯერებდნენ, მათ არასოდეს არ ენახათ მეომარი ქალები. ქალებს თავზე ტყავის მუზარადები ეხურათ და მუზარადს ქვეშიდან იმათი გამოღილი გრძელი თმა დროშებივით ფრიალებდნენ სივრცეში, ფეხებზე ტყავის საწდლები ეცვათ და ტყავის ფარებით იცავდნენ თავს. ხელში ყველას მომართული შვილინსარი ეჭირათ და არც ერთს არ აცილებდნენ სპარსელების მკერდს. მეომარ ქალებს მოჰყვებოდა რაზმებად დაყოფილი, მშვილდისარებით, შუბებით, შურდულებით და ქეტებით შეიარაღებული მამაკაცთა ქვეითი ჯარი.

ქალები თქარათქურით მოაჭენებდნენ ცხენებს ყოყინითა და კივილით:

— არ შეგარჩენთ სპარსელებო, ჩვენი შვილების, ძმებისა და ქმრების დაუღეტას და შერცხვენას. ვერ დავეიმონებთ... ჩვენ დავიცავთ სამშობლოს!..

და გაიმართა სამკედრო-სასიცოცხლო ბრძოლა.

ივლიტებოდა ხალხი უწყალოდ ორივე მხარეს... თომირისის ისარმა სასიკვდილოდ განგმირა დიდი კვიროსის ამაყი გული.

თომირისს უკვე გაეგო რა უბედურებაც დაატყდა თავს მისსაუკეთესო ჯარს. მაშინ მან სასწრაფოდ შეკრიბა თავის მარჯაფა ჯარი, დაჰყო რაზმებად, მთავარსარდლობა თვითონ იკისრა და გაუძღვა ჯარს. მას

შედრკა სპარსეთის ჯარი, დამარცხდნენ სპარსელები, გაიმარჯვა მასაგეთის ხალხმა. ძლეული სპარსელები, ვინც ცოცხალი გადარჩა, უკუიქნენ, მიატოვეს ბრძოლის ვე-

ლი და მიაშურეს თავის ხომალდებს, გაიქცნენ და თავს უშველეს.

აუარებელი დახოცილი მხედრობა ეყარა ბრძოლის ადგილას. გამარჯვებულმა მასაგეთის ხალხმა დიდებით და საშხედრო სიმღერით შეიყვანეს მეფე თომირის კვიროსის მდიდრულად მორთულ კარავში.

— სად არის ჩემი შვილი? — იკითხა მან.

— მეფე შენი შვილი აღარ არის ცოცხალი, — უთხრეს მას.

თომირისი ადგა და ნელი ხმით იკითხა:

— მთვრალი მოაკვლევინა კვიროს მეფემ? სპარსელმა ტყვემ უამბო, თუ როგორ მოიკლა თავი ჭაბუკმა სპარგაპისესმა. თომირისი ერთხანს სდუმდა.

— ხელავ მასაგეთის ერო, — წარმოასთქვა მან ბოლოს მწუხარედ, — ჩემმა შვილმა გამოისყიდა თავისი შეცდომა თავის უბედურ დედის წინაშე, მხოლოდ არა ერისა და მეფის წინაშე; მთავარსარდალი არ უნდა შესცდეს არასოდეს და არც უნდა შედრკეს მტრის წინაშე... მაგრამ მე გთხოვთ აბატიოთ ეს მარცხი მის უბედურ დედას, დედას, რომელმაც შესძლო აღეხარდა შესაფერი მეომარი. სპარგაპისეს დედა მუხლს იდრეკს თქვენ წინაშე... — თომირისმა დაიხოქა მეომართ წინაშე და გაუწოდა მათ ხელები მუდარით.

მხედრობამ სწრაფად აიტაცა ის და ისევ დასვა ტახტზე.

— სპარგაპისესი მოკვდა ვაჟკაცურად, მეფევ და მასაგეთის ხალხს ექნება მისი ხსოვნა სამუდამოდ, — იგრილა ჯარმა.

— ახლა კი, — ბრძანა თომირისმა, — მომიტანეთ სპარსეთის მეფე კვიროსის თავი და ერთი დიდი კამეჩის გულა დახოცილ მეომართა სისხლით სავსე.

ბრძანება სწრაფად იქნა შესრულებული. მოიტანეს სპარსეთის მეფე დიდი კვირო-

აჰა, კვიროს მეფე, გწყუროდა ყოველთვის ადამიანის სისხლი და აჰა გაძხი...

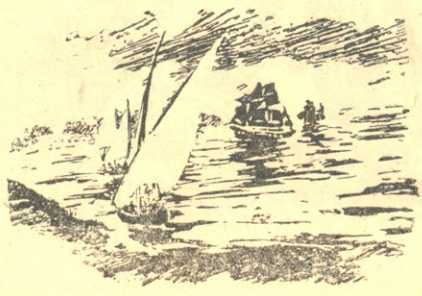
სის თავი. მისი არწივისებური თვალები დახუჭული იყო, მამაცი ჭკვიანი სახე სისხლით მოსვრილი და საბრალო თმები აბურძენილი, ბაგეები ჩაშავებული.

თომირისმა აიღო ხელში თავი და ჩაუშვა მეომართა სისხლით სავსე გულაში და უთხრა:

— აჰა, კვიროს მეფევ, შენ გაუმადლო სისხლისმსმელო, შენ გწყუროდა ყოველთვის ადამიანის სისხლი და აჰა გაძხი... ეს არის მასაგეთის ერის და მისი მეფის შურისძიება შენს მიმართ. დაე გაიგოს ეს ამბავი მოდგმათა-მოდგმამ.

— აგრე იყოს, აგრე იყოს — გაისმა მასაგეთის მეომართა ქალისა და კაცის მქუხარე ხმა.

და მართლაც ეს სიმართლე თუ ლეგენდა გადმოსცა მოდგმათა-მოდგმას ისტორიის მამამთავარმა ბერძენმა პეროდოტემ, რომელიც ცხოვრობდა ახალ წელთაღრიცხვამდე მეხუთე საუკუნეში.

ეზოპეს ცხოვრებიდან

ერთ დღეს ხანტუსმა განიზრახა სადილი გემართა თავისი მეგობრებისათვის. მან უბრძანა ეზოპეს ეყიდა ყველაზე საუკეთესო რამ და დაემზადებინა. ეზოპემ იყიდა მხოლოდ ენები. შეამზადა ისინი ნაირნაირად. სადილის პირველი, მეორე და მესამე თავი მხოლოდ ენებისაგან იყო დამზადებული. სტუმრები ჯერ აქებდნენ საჭმელს, მერე კი მობეზრდათ და უარი სთქვეს ჭამაზე.

— შე ხომ ვიბრძანე,—სთქვა ხანტუსმა, —გეყიდა ის, რაც საუკეთესო იქნებოდა? —მერე?!. რა არის ენაზე უკეთესი? მიუგო ეზოპემ—ისაა საზოგადოების შემაკავშირებელი, მეცნიერებათა გასაღები, სიძარითისა და ჭეშმარიტების ორგანო, მისი საშუალებით აგებენ ქალაქებს, ზღვება განვითარება, მოთავეობა თავყრილობებში, დარწმუნება; ისაა საშუალება იმ ვალდებულებათა შესრულებისა, რასაც ღმერთების ქება-დიდება ჰქვია.

— მაშ კარგი—სთქვა ხანტუსმა, რომელ-

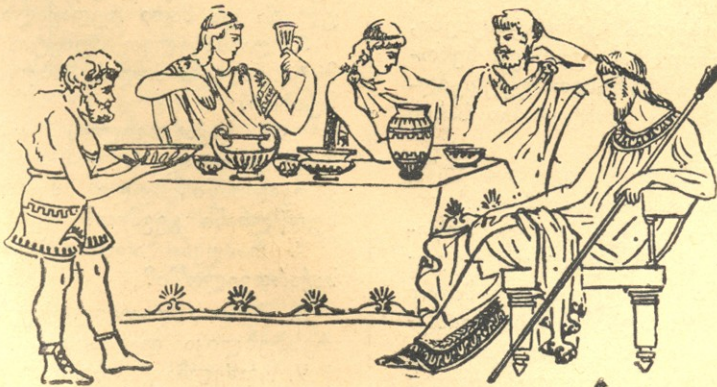
მაც განიზრახა ეზოპეს გამოცდა,—ხვალისათვის ის იყიდე, რაც ყველაზე უფრო ცუდია, გუშინდელი სტუმრები მეწვევიან და მინდა მათ ახლა სხვა რამით გავუშასპინძლდე.

მეორე დღეს ეზოპემ კვლავ ენებისაგან დამზადებული საჭმელები მოიტანა სუფრაზე და განაცხადა, ყველაზე ცუდი რამ ამ ქვეყნად ენააო: „ისაა ყოველგვარი უთანხმოების წარმოშობი, დავისა, შუღლისა და ომების წყარო. თუ ამზობენ, ის მართლის მთქმელიაო, სამაგიეროდ ტყუილის მთქმელიცაა და, რაც მთავარია, უსამართლობის იარაღიც. მისი საშუალებით ანგრევენ ქალაქებს; თუ, ერთი მხრივ, ის აქებს ღმერთებს, მეორე მხრივ, გამოთქვამს ეჭვს მათს ძლიერებაზე“.

ერთ-ერთმა სტუმარმა უთხრა ხანტუსს, ეს მსახური თქვენთვის აუცილებელიაო.

სთარგმნა ფრანგულიდან

გივი დოლიძე

რობინზონის კუნძული

წყნარ ოკეანეში, სამხრეთ ამერიკის ნაპირებიდან 600 კილომეტრის მანძილზე მდებარეობს პატარა კუნძული, რომელთაც ხუან ფერნანდესის არქიპელაგს უწოდებენ. 1704 წელს ერთ-ერთ პატარა კუნძულზე, რომელსაც მას-ა-ტიერა ეწოდება, სასჯელის გამო ჩამოსვეს ინგლისის გემის „5 ნავსადგურის“ მეზღვაური ალექსანდრე სელკირკი. მას დაუტოვეს მკირეოდენი სურსათი, თოფი, ნაჯახი, დანა, ქვაბი და ტანსაცმელი. სულ ეს იყო სელკირკის ავლადიდება.

4 წელიწადი და 4 თვე მარტოდმარტო გაატარა სელკირკმა უკაცრიელ კუნძულზე, მხოლოდ 1709 წელს ინგლისის გემმა „პერცოვმა“ წამოიყვანა იგი სამშობლოში, სელკირკის თავგადასავალი გამოიყენა მწერალმა დანიელ დეფომ და დაწერა თავისი ცნობილი მოთხრობა „რობინზონ კრუზო“.

ამჟამად კუნძული მას-ა-ტიერა ჩილის რესპუბლიკას ეკუთვნის. კუნძული უკვე დასახლებულია, იქ 300-ზე მეტი მცხოვრებია. ისინი მისდევენ სოფლის მეურნეობას და თევზის ჭერას.

ველოგოლი

თითქოს საკვირველია, მაგრამ ფაქტია, რომ, ფეხბურთის თამაში შეიძლება ველოსიპედებითაც. ჩეხოსლოვაკიაში არსებობს სპორტის ასეთი სახე — ფეხბურთი ველოსიპედებით. საბჭოთა სპორტსმენები, რომლებიც ამას წინათ დაბრუნდნენ ჩეხოსლოვაკიიდან, დიდი ინტერესით უყურებდნენ მათთვის უცნობ და საინტერესო სახის თამაშს.

ფეხბურთელი, რომელიც ველოსიპედზე ზის, დიდი ოსტატობით აწოდებს ბურთს და ასეთივე ოსტატობით გააქვს ბურთი მოწინააღმდეგის ბადეში არა მარტო წინა თვლებით, არამედ უკანა თვლებითაც. მატჩი ტარდება 4 ველოსიპედისტს შორის, თვითნებულ გუნდში ორ-ორი ველოსიპედისტია. აღსანიშნავია, რომ ველოსიპედით ფეხბურთის თამაში მოითხოვს შესანიშნავ ოსტატობას, ხოლო ჩეხოსლოვაკიაში, სადაც ძალზე განვითარებულია ველოსიპედის სპორტი, მრავალი ასეული საუკეთესო ველოსიპედისტი არის.

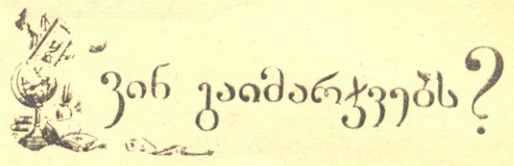
რას ყვავილებია?

მოველ, მომაქვს
ბროლ-ალმასით
მოჭედული ვერცხლის თასი,
სურნელება ნაზზე-ნაზი...
— ვინ ვიქნები თქვენი აზრით?

კლდეზე ობლად აღვიზარდე,
შშობლიურ მზით მიძვრის გული.
ვინც მე მნახავს, შვებით იტყვის:
„უკვე დადგა გაზაფხული“.

ლიდია მებრელიძე

IV სერია

1. როდის შიილეს საბჭოთა საქართველოს ჰიმნი და ვინ არიან ჰიმნის ტექსტისა და მუსიკის ავტორები?
2. რომელ ქალაქში შენდება ავტოქარხანა და რამდენ ავტომანქანას გამოუშვებს წელიწადში?
3. რომელ პოეტს ეკუთვნის გამოთქმა:
სხვა საქართველო სად არის,
რომელი კუთხე ქვეყნისა?
ერი გულადი, პურადი,
მებრძოლი შავი ზედისა?
შავთა დროთ ვერა შესცვალეს
მიხ გული ანდამატისა,
მხნე, მხიარული, მოყვარე,
თავის სამშობლო მიწისა.
4. ჩამოთვალეთ საქართველოს რესპუბლიკაში შეშავალი ავტონომიური ერთეულები და მათი დედაქალაქები.
5. დასასხელეთ პუნქტი, სადაც ყველაზე მეტი ნალექი მოდის საბჭოთა კავშირის მასშტაბით.
6. საქართველოს სახალხო მეურნეობაში კაპიტალურ დაბანდებათა რა თანხაა გათვალისწინებული მეოთხე სტალინური ხუთწლიანი გეგმით?
7. რამდენი ადმინისტრაციული რაიონია საქართველოში?
8. როდის დააჯილდოვეს საქართველოს რესპუბლიკა ლენინის ორდენით?
9. რომელმა ქართველმა მოგზაურმა იმოგზაურა და აღწერა ინდოეთი?
10. ჩამოთვალეთ სასოფლო-სამეურნეო კულტურები, რომლის მთავარ რაიონს წარმოადგენს საქართველო საბჭოთა კავშირის მასშტაბით.

მითოლოგიის ლექსიკონი

კრონოსი (სატურნი)—ცისა (ურანოსის) და დედამიწის (გეას) შვილად ითვლებოდა. ყველაზე უმცროსი იყო იგი ურანოსის შვილებს (ურანიდებს, ანუ ტიტანებს) შორის და ღმერთთა უძველეს თაობას ეკუთვნოდა. კრონოსი ურანოსის დამხობის შემდეგ მთელ სამყაროს (კოსმოსს) განაგებდა, ქვეყნიერების უზენაეს ღვთაებად, მის მომწყობ-მომწყსრივებლად ითვლებოდა. ცოლად მან შვირთო თავისი და* რეა (რომაულად ოპს), რომლისგანაც სამი ვაჟი—პლუტონი, პოსეიდონი და ზევსი და სამი ქალი—დემეტერ, ჰესტია და ჰერა შეეძინა. ამ ექვს ღმერთს და მათ შვილებსაც კრონიდების სახელით მოიხსენიებენ ხოლმე, ვითარცა კრონოსის შთამომავლობას.

კრონოსი
ანტიკური ბიუსტი ვატიკანში
(რომი)

კრონოსმა (ანუ ქრონოსმა) იცოდა, რომ მოირას (ბედისწერის) გადაწყვეტილებით მას ძალაუფლებას შვილები წაართმევდნენ მსგავსად იმისა, როგორც მან თვითონ ურანოსს წაართვა სამყაროს გამგებლობა, ამიტომ იგი თავის შვილებს მათი დაბადებისთანავე ჰყლაპავდა. მხოლოდ უმცროსი ვაჟის ზევსის გადარჩენა მოახერხა რეამ. მის ნაცვლად მან გაუმაძღარ კრონოსს ბავშვის ჩურბებში გახვეული ქვა მიამჩნია.

ვერ აიქცია კრონოსმა ბედისწერა. დავაყ-კაცდა თუ არა ზევსი, წაართვა კრონოსს სამყაროს გამგებლობა და უკან დააბრუნებინა მის მიერ შთანთქმული თავისი ძმები და დები.

შთანთქმული შვილების უკან დაბრუნე-

* პირველყოფილ ხანაში და ცოლი იყო— და ეს ზნეობრივად ითვლებოდა (მარქსი).

ბელი კრონოსი, ძველთა წარმოდგენით, დახულ-დათესილ მიწას განასახიერებს, რომელიც, მიიღებს რა თესვს, უზვეჯესადაც ლად აბრუნებს მას. ამიტომ კრონოსს ღმერთთა საველის მოწყვეის იარაღით—ნამგლითნელში სახავდნენ. შემდეგში კრონოსი დრო-ჟამის ღმერთად მიიჩნიეს და ყოველის შემმუსვრელი დროის ატრიბუტები მიაკუთვნეს — ცელო, სილის საათი და გველი, რომელიც საკუთარ კუდას ჰკბენს; ზოგჯერ კიდევ მას ფრთებიცა სახავდნენ. ფრთები სიმბოლო იყო დროის მსწრაფმსვლელობისა, სილის საათი—დროის გაზომვისა, ცელი—დროის შემმუსვრელი ძალისა და გველი — დროის უსასრულო მდინარებისა, მისი მარადიულობისა.

კრონოსი რომაელების სატურნი იყო. სატურნი მიწის ნოყიერებას, ნათესებსა და მოსავალს განასახიერებდა. სატურნი და მისი მეუღლე ოპსი იტალიის უძველეს ღმერთებს ეკუთვნოდნენ (იტალიას ძველად სატურნია—„მიწათმოქმედების ქვეყანა“ ეწოდებოდა). რომაელთა მითოლოგიით, სატურნმა, ძალაუფლების დაკარგვის შემდეგ თავი შეაფარა იტალიის იმ ნაწილს, რომელსაც ლაციუმი—„თავშესაფარი ქვეყანა“ ეწოდებოდა. ამ დროს აქ იანუსი მეფობდა და სატურნი მეგობრულად მიუღია. იანუსის შემდეგ სატურნი გამეფდა და ხალხს ბედნიერი დრო—ოქროს ხანა დაუშვეიდა. ადამიანთა თავისუფლება და თანასწორობა, სიუხვე ყოველივესი და მშვიდობიანობა ყოველთა სუფევდა, თურმე, სატურნის ქვეყანაში.

მაგრამ სიზმარივით გაჰქრა ეს ოქროს ხანა, როდესაც ძალაუფლება იუპიტერმა (ზევსმა) იკლო ხელთ. და აი ამ ბედნიერი წარსულის მოსაგონებლად რომაელები შემდეგში დღესასწაულობდნენ სატურნალიას*. 17-დან 20 დეკემბრამდე რომში წყდებოდა ყოველგვარი მუშაობა და უკლებლივ ყველა, ბატონი თუ მოხრა, მხიარულებას ეძლეოდა. მონა ბატონის გვერდით ჯდებოდა სუფრაზე, დღესასწაულის ერთ დღეს კი, 19 დეკემბერს, ბატონი მონის მსახური იყო. მონებს ნიბა ეძლეოდათ აგრეთვე „მეფე-მასხარა“ ამოერჩიათ. დღესასწაულის დამთავრებისას „მიფეს“ აპყრიდნენ ხოლმე უფლებებს, უფრო ძველად კი „მეფე-მასხარა“ განწირული იყო — მას სატურნს სწირავდნენ მსხვერპლად.

მოგვიანებით რომაელები სატურნს, ბაღ-ლაღ კრონოსისა, დრო-ჟამის ღმერთად

* გადატანითი მნიშვნელობით სატურნალია უზომო, თავშეუკავებელ, აღვირახსნილ მხიარულება-ლხინს ნიშნავს.

თელიდნენ და მის ატრიბუტებს ანიჭებდნენ.

კრონოსის რომაული სახელი სატურნი ასტრონომიაში ეწოდება უძველეს დროიდანვე ცნობილ ერთ-ერთ პლანეტას, რომელიც მოქცევის მანძილის მიხედვით მზისაგან მეექვსეა მისი სისტემის 9 დიდ პლანეტას შორის. პლანეტა სატურნი კონცენტრული ბრტყელი რგოლებითაა გარშემორტყმული და ცხრა თანამგზავრი მოქცევა მის გარშემო.

ძველ ბერძენთა უზენაეს ღვთაება კრონოსთან გაიგივებულია ფშაველებისა და ხევსურების უზენაესი ღვთაება „მორიგე“. „მორიგე“ ან მნათობი კრონოსი უნდა იყოს, ან მისი თანამოსაყდრე და გამოსატულება“, — ამბობს აკადემიკოსი ივანე ჯავახიშვილი თავის „საქართველოს ისტორიაში“ და ამას შემდეგი მოსაზრებებით ასაბუთებს:

წარმართობის-დროინდელ საქართველოში მნათობ-ღვთაებათა შვიდეულიდან მნათობ კრონოსისათვის, ანუ სატურნისათვის, რომელიც საბა ორბელიანის ლექსიკონში დაცული ცნობის თანახმად მეშვიდე ცაზე მყოფად ითვლება, შაბათი-ოდე ყოფილა განკუთვნილი (ქართულად შაბათისა სახელი არს კრონოსისა... დოეა“. — ს. ორბელიანი). მორიგეს მხრივ ხევსურების სიტყვითა და რწმენით მეშვიდე ცაზე მსუფვე მნათობ-ღვთაებას „მორიგე“ ჰქვიან და ამისდა მიხედვით საფიქრებელია, რომ შაბათ-ოდის მორიგეს ოდე, ან ამის მსგავსი სახელი უნდა ჰქმეოდა. გარდა ამისა ხევსურებსა ჰკონიათ, რომ „მორიგე რიგს და წესს აძლევს ჩვეყნიერობას, მაგრამ ზითონ ჩვეყნის მმართველობაში არ ერევა და ბრძანების მეტს არას აკეთებს“-ო. „ამგვარად, — დაასკვნის აკადემიკოსი ივანე ჯავახიშვილი, — „მორიგე“ — მნათობი ღვთაება კრონოსია, იგი მეშვიდე ცაში სუფივს და ქვეყნიერებას რიგს აძლევს. უნებლით გავგონდება საბერძნეთის მითოლოგიაში კარგად ცნობილი ღვთაება კრონოსი, რომელიც აგრეთვე მნათობთა სამფლობელოს ეკუთვნოდა და რომელსაც აგრეთვე ქვეყნიერების და დრო-ჟამის მომწესრიგებლად სთვლიდნენ“.

სიტყვა „კრონოს“ მრავალი ცნების ფუძის შეადგენს თანამედროვე სიტყვათმარებაში. ასე, მაგალითად „ქრონია“ — მიონარე ამბების აღნუსხვას ნიშნავს, „ქრონოლოგია“ არის მორიგობა დროთა აღრიცხვის შესახებ. ან ბუნების ამა თუ იმ მოვლინის ან ისტორიული ამბების აღნიშვნა დროში. „ქრონომეტრი“ — ურითოესი სიზუსტის საათია, რომელიც იხმარება მეც-

ნიერული კვლევა-ძიების დროს, „ქრონოგული“ — მუდმივი, ხანგრძლივი.

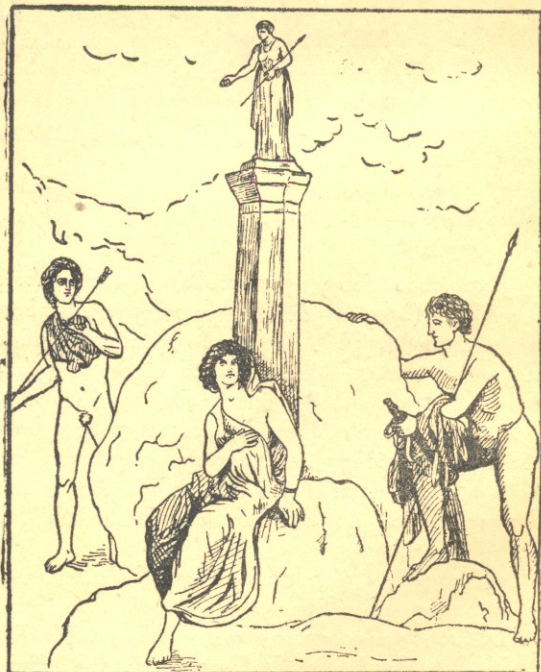
არბუსი — ასთვალა ბუმბერაზი, რომელიც მისი დედოფალი ჰერა, როცა ზეცაზე მივიდა, ხოლმე, თავის ჯამუშად, თურმე, არგუსს სტოვებდა დედამიწაზე.

არგუსი მარადჯამს ფხიზელი იყო: როდესაც თავისი თვალების ნახევრით იძინებდა, მეორე ნახევრით ამ დროს ფხიზლობდა. ყველა მისი ასი თვალის მიძინება და შემდეგ მისი მოკვლა მხოლოდ ღმერთების მოციქულმა ჰერმესმა მოახერხა. მითოლოგიის გადმოცემით, არგუსი ჰერამ დარაჯად მიუჩინა ნიმფა იოს იმ მიზნით, რომ იოსთან ზევსი ვერ მისულიყო სატრფიალოდ. მაშინ ზევსმა მოხერხებულობით განთქმული თავისი ვაჟი ჰერმესი მიუგზავნა არგუსს და მისი მოკვლა უბრძანა.

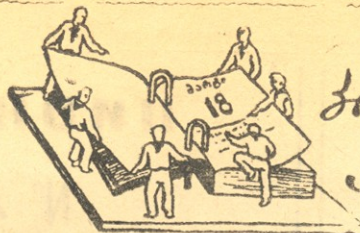
ეს მითოლოგიური სიუჟეტი გადმოცემული აქვს ძველი წელთაღრიცხვის IV საუკუნის შესანიშნავ ბერძენ მხატვარს ნიკეს თავის სურათში „ჰერმესი, იო და არგუსი“.

არგუსის სიკვდილის შემდეგ ჰერამ მისი ასი თვალით თავისი საყვარელი ფრინველის ფარშავანგის კუდი მორთო.

ახლა ვიტყვით ხოლმე არგუსის თვალით, ესე იგი მარად ფხიზელი თვალი, არგუსი — ფხიზელი დარაჯი.

„ჰერმესი, იო და არგუსი“ — კედლის მხატვრობა, შესრულებული ნიკეს მიერ, ნაპოვნია პალატინის ზოაცვზე, რომში.

გასული წლის 12 აპრილს გარდაიცვალა ჩვენი მოკავშირე სახელმწიფოს, ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტი ფრანკლინ დელანო რუზველტი.

1936 წლის 21 აპრილს საკავშირო ახალგაზრდობის ლენინური კომუნისტური კავშირის X ყრილობამ მიიღო ახალგაზრდობის სრულიად საკავშირო ლენინური კომუნისტური კავშირის წესდება.

ორი წლის წინათ, 1944 წლის 15 აპრილს გარდაიცვალა არმიის გენერალი ვატუტინი, ბლშვევიკუი პარტიის ერთგული შვილი.

1851 წლის 23 აპრილს, 95 წლის წინათ, გარდაიცვალა ნიჭიერი რუსი ფლოტელი ლაზარევი

ამა წლის * * * აპრილს შესრულდა 40 წელი გამოჩენილი ოსი რევოლუციონერ-დემოკრატ მწეოლის ოსური სალიტერატურო ენისა და მწერლობის ფუძემდებლის კოსტა ხეთაგუროვის გარდაცვალებიდან.

115 წლის წინათ, 1831 წლის 12 აპრილს, დაიბადა გამოჩენილი ბელგიელი მოქანდაკე და მხატვარი მენესის გარდაიცვალა 1905 წელს.

ამა წლის 26 აპრილს 90 წელი შესრულდა ცნობილი რუსი მოაზროვნის პეტრე ჩაადაევის გარდაცვალებიდან.

1520 წლის 6 აპრილს გარდაიცვალა დიდი იტალიელი მხატვარი რაფაელი.

330 წლის წინათ, 1616 წლის 23 აპრილს გარდაიცვალა მსოფლიოში ცნობილი ორი დიდი ადამიანი: გენიალური ესპანელი მწერალი მიგუელ სერვანტესი და გენიალური ინგლისელი პოეტი-დრამატურგი უილიამ შექსპირი.

60 წლის წინათ, აპრილში, დაიბადა თათართა სახალხო პოეტი აბდულ ტუკაი. ის გარდაიცვალა 1913 წელს.

55 წლის წინათ რუსმა კონსტრუქტორმა მოსინმა გამოიგონა რუსული სამხაზიანი შაშხანა.

ჭ ი თ ნ ე რ ი

საბ. აღკპ. ცენტრალური კომიტეტის
ჟოჟელთვიური საბავშვო ჟურნალი

№ 4

აპრილი 1946 წ.

წელიწადი მეოცე
გამომცემლობა „კომუნისტი“

ПИОНЕРИ

№ 4

ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ ДЕТСКИЙ ЖУРНАЛ ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА ЛКСМ ГРУЗИИ

(на грузинском языке)

Издательство „Комунисти“

შ ი ნ ა ა რ ს ი

სამი რამ (ნარკვევი)	1	გვ.	ნორჩ ავტორთა შემოქმედება	16—17	„
საჩუქრები დიდ ბელადს	3	„	ჩვენი პიონერული ცხოვრება	18	„
დიმიტრი ბენაშვილი— ვლადიმერ მაია- კოვსკი (წერილი)	4	„	საჯარიმო დარტყმა (ერთმოქმედებიანი პიესა, გადმოკეთებული მანანა ხა- ხიურის მიერ)	19	„
ვლადიმერ მაიაკოვსკი—რა არის კარგი და რა არის ცუდი (ლექსი)	5	„	ნინო ნაკაშიძე—შურისძიება (ისტორიუ- ლი ლეგენდა)	23	„
მერი ადამია—საიდუმლო (წერილი)	6	„	ლაფონტენი—ეზოპეს ცხოვრებიდან	27	„
გიორგი კაჭახიძე—ფრთა გაშალე (ლექსი) დავით შამათავა — ტყისმცველის ვაჟი (მოთხრობა)	7	„	მსოფლიოს ყოველი მხრიდან	28	„
8	„	ლიდია მეგრელიძე — რა ყვავილებია? (ლექსი-გამოცანა)	28	„	
გოეთე—მინდვრის ვარდი (ლექსი)	12	„	ვინ გაიმარჯვებს? (IV სერია)	28	„
არნო ონელი — წყაროს სიმღერა (ლექსი)	12	„	შ. გვინჩიძე—მითოლოგიის ლექსიკონი (კრონოსი, არგუსი)	29	„
ილია სიხარულიძე—ბაკურიანის წყალი (ლექსი)	13	„	ბიონერის კალენდარი	31	„
მარიკა მიქელაძე—ვაჟიკას გეგმიანი ცხოვრება (პატარა ფელეტონი ლექ- სად)	14	„	გასართობი გარეკანის მე-3 გვ.		

სარედაქციო კოლეგია: ი. აბაშიძე, აკად. ნ. ბერძენიშვილი,
შ. გვინჩიძე, ან. დულარიძე (პ/მგ. რედაქტორი), ვ. ვარდიაშვილი,
პროფ. გ.თავაზიშვილი, ს. კეცხოველი, პ. მეტრეველი, ნ. ნაკაშიძე.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის ქ., № 28. ტელ. 3-81-85.

უგ—02616 ტირაჟი 7600 გამოც. № 47 სტაბის შეკვეთა № 776
ბერძას სახელობის კომბინატი „კომუნისტი“ ლენინის ქ. № 28
ჟურნალის გარეკანი დაბეჭდილია სახელგამის ცინკოგრაფიაში.

რა არის შარადა?

შარადა (charade) ფრანგული სიტყვაა. შარადა ისეთი გამოცანაა, რომელშიც ნაწილების აღწერიდან და მათი შეერთებიდან მიიღება მთელი.

მაგალითისათვის, ქვემოთ მოგვყავს შარადა, შედგენილი მოსწავლე ალექსანდრე სამსონიას მიერ.

შარადის დასაწყისია—

დააწერე სიტყვა პირველი:
უდაბნოში წყლის მხოლოდ
მისგან ხდებიან მხილველი.
მეორე კოტი არ არის,—
თუმცა არის ლამის ფრინველი.
ხუც თანხმდები დაურთე
სინათლის მიმომფინველი.
კვლავ ერთი სიტყვა გვჭირდება
შარადის დასასრულელად:
შავ ხალათს შავი შეშვების,
თეთრ ხალათს—თეთრი უხდება...

შეჭკარი, შეაკავშირე,
ბაქოსკენ წასვლა ნუ გინდა,
შირაქიც ჩაფიქრებულა
მისი კომპიების შუბლითა.

ამ შარადაში აღწერილია გამოსაცნობი სიტყვის ოთხი ნაწილი: „კა“, „ბუ“, „ასო“, „რა“, „ლილი“. ამ ნაწილებს შეერთებით გამოცნობა სიტყვა „ჭაბურღილი“.

შარადის შედგენისას უნდა გვახსოვდეს, რომ თუ გამოსაცნობი მთელი უარყოფითია, მაშინ აღწერილი მისი შემდგენელი ნაწილებიც სასურველია უარყოფითი იყოს, და, პირიქით, თუ მთელი დადებითია, ნაწილებიც დადებითი უნდა იყოს.

რა არის ლოგოგრიფი?

ლოგოგრიფი (logogrifos) ბერძნული სიტყვაა და ნიშნავს: logos—„სიტყვა“ და griphos—„გამოცანა“, ესე იგი სიტყვა-გამოცანა ან საამოცანო სიტყვა, რომელიც იცვლის მნიშვნელობას მასში ზოგიერთ ასოთა შეცვლით. მაგალითად, ავიღოთ სიტყვა „ქალამი“. პირველი ასოს შეცვლით მივიღებთ სხვა მნიშვნელობის სიტყვებს: „ხალამი“, „სალამი“ და ა. შ., ან სიტყვაში „ქალი“ პირველი ასოს შეცვლით მივიღებთ „ბალი“, „ვალი“, „შალი“, „ხალი“ და ა. შ.

შეიძლება ასო შეცვლოთ სიტყვის შუაშიც, მაგალითად, „ქალამი“—„ქალათი“.

გამოცანები

1. ღრუბელი. 2. კვერცი. 3. ვარსკვლავი, 4. რუკა, 5. გედი.

სიტყვების გადაკმნა

ბ. კანუგუილისა

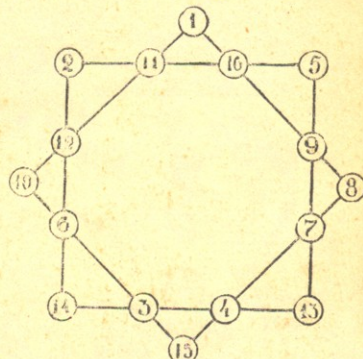
ნიორი—იორი, ღორი—ჯორი—კორი—ქორი.

შარადები

ა. სვანისა

ია-დონი, რა-ჭა.

გამოცანა კ. წერეთლის.

არითმეტიკული ამოცანა

სამი ერთნაირი ციფრით 10 ასე დაიწერება: $9 \frac{9}{9}$,

ოთხი ციფრით 100 ასე: $99 \frac{9}{9}$. ხუთით, — 1000 ასე: $999 \frac{9}{9}$.

ლექსი-გამოცანა

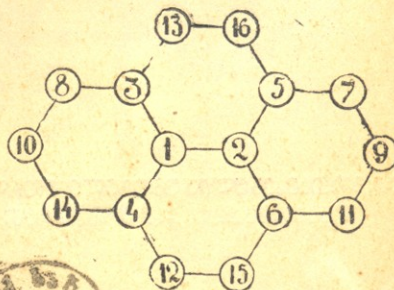
გ. კაჭხიძისა

ზამთარი.

გამოცანა-ხუმრობა

1. ბალი—ალი, 2. კვლავ ორი დარჩა.

გამოცანა გ. გასპარიანისა

კონკრეტად?

ამ მოთხრობის დროს, კომპოზიტორებისა და მხატვრების კორტაბები.
გამოიცანით და მოგვითხარეთ მათი ვინაობა.